mokslas menas literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1971 METAI
RUGPIŪČIO MĖNESIO 14 D. / AUGUST 14, 1971
PART TWO NR. 190 (33)

Šiame numery

LITUANISTIKOS STUDIJŲ REIKALU.
DAUG PRISKALDYTA — KUN. VYT. BAGDANAVIČIAUS ATSAKYMAS DR. G. VALANČIUI.
ANDRIUS BALTINIS APIE ALFONSO GRAUSLIO NAUJĄ KNYGĄ.
JUDITOS VAIČIŪNAITĖS EILĖRAŠČIAI.
"SMUIKININKAS ANT STOGO" — REKORDINIS MUZIKINIS VEIKALAS.
MAŽAI SUPRASTAS MOKSLININKAS AGR. JUOZAS KLEVAITIS.
SPRENDŽIANT UŽMESTAS PROBLEMAS.
LIETUVIŠKIEJI ŽYDŲ KALBOS SKOLINIAI.
LIETUVIŠKŲJŲ ŽODŽIŲ GAUSYBĖ.
NAUJI LEIDINIAI.
KULTŪRINĖ KRONIKA.
FILMŲ ĮVAIRUMAI.
MOTERŲ GYVENIMAS.

LITUANISTIKOS STUDIJŲ REIKALU

Lietuvių kalbos ir kultūrinių vertybių perdavimas jaunajai kartai yra mums visiems rūpimas klausimas, nes tik tautiškai sąmoningas jaunimas išliks ištikimas savajai tautai. Kalbos ir kultūrinių vertybių perdavimas yra įmanomas tik ilgalaikiuos lituanistikos kursuos. Todėl tokių kursų organizavimas yra būtinas. Lengviau tai padaryti atskirose didesnėse kolonijose, bet neįmanoma mažose. Todėl Fordhamo universitete jau nuo 1956 metų buvo organizuojami litaunistikos kursai JAV rytiniam pakraščiui. Kursai buvo organizuoojami vasaros metu, nes tuo laiku studijuojantis jaunimas yra laisvas. Prie universiteto išlaikyti kursus brangiau kainuoja, negu šalia universiteto, bet užtat studentai gauna kreditus, kuriuos gali perkelti į kitus universitetus. Lietuvių kalba užskaitoma svetimąja kalba kaip ir vokiečių, rusų, ispanų ar prancūzų. Ar ne džiugus reiškinys, kad mes savo kalbai iškovojom lygias teises su kitomis kalbomis. Pirmieji žingsniai buvo sunkūs. Fordhamo universitetas ilgai nenorėjo pripažinti tų teisių, ir tik prašomas mūsų atstovybės Washingtone, Kunigų Vienybės, mūsų vyskupų ir lietuvių organizacijų sutiko patenkinti lietuvių prašymą. Šiandieną lietuvių kalba yra jau ir kituose universitetuose. Universitetai, kuriuose nėra lietuvių kalbos, leidžia savo studentams laikyti Fordhame lietuvių kalbos egzaminus ir užskaito lietuvių kalbą kaip svetimą kalbą.

Nuo 1956 metų Fordhame buvo suorganizuota 15 lituanistikos semestrų. Kursuose dalyvavo 304 registruoti studentai ir apie 50 neregistruotų klausytojų. Kursai tęsdavosi nuo 7 iki 8 savaičių. Šią 1971 m. vasarą buvo dvi studentų grupės: pažengusiųjų ir žemesnioji grupė. Žemesnėje grupėje buvo dėstoma tik kalba, o pažengusiųjų grupėje — lietuvių kalba, kalbotyra, literatūra, lietuvių kalbos dėstymo metodika ir kelios paskaitos iš Lietuvos istorijos. Šioje grupėje kiekvieną dieną būdavo po keturias paskaitas: dvi lietuvių kalbos ir kitos dvi paskaitos lietuvių literatūros arba kitų minėtų dalykų. Daugiausia laiko buvo skiriama kalbai ir literatūrai. Nors kiekvieną dieną būdavo po keturias paskaitas, bet vis tiek per septynias savaites neįmanoma pagrindinai supažindinti su dėstomais dalykais. Todėl pvz. lietuvių literatūros buvo duodamos tam tikrų periodų apžvalgos, o smulkiau nagrinėjami tik keli stambesnieji rašytojai.

Kursų programos sudarymas buvo mūsų didžiausias rūpestis. Programa priklauso nuo studentų pasiruošimo, kuris būna labai nelygus. Aplamai pasiruošimas lituanistikoj kiekvieneriais metais silpnėja. Jei programa buvo taikoma mažiau pasiruošusiems studentams, tai aukštesnio lygio studentai būdavo nepatenkinti. Skaldyti klasę į mažas grupeles buvo neįmanoma, nes reikėtų kviesti daugiau nuolatinių dėstytojų. Šita problema mus vargino per visus 15 metų.

Studentų skaičius. Šiais metais studentų skaičiumi negalima pasigirti, nes abiejose grupėse buvo tik 15 registruotų studentų. Be šių, buvo dar keturi šeštadieni-

(Nukelta į 2 psl.)

Daug priskaldyta

Atsakymas dr. Grigui Valančiui

KUN. VYT. BAGDANAVIČIUS
MIC

Dr. G. Valančius savo straipsnyje "Krikščioniškasis racionalizmas ir pasąmonės liūnai" priskaldė tiek daug malkų, kad man reikės ne mažo triūso sudėlioti jas ten, kur jos priklauso.

(Dr. G. Valančiaus straipsnis "Draugo" kultūriniame priede buvo atspausdintas š. m. liepos mėn. 10 ir 17 d.).

Racionalizmo klausimas

Jo stiprus nusikreipimas prieš racionalizmą gali reikšti du dalyku. Arba tai reiškia pamaldaus žmogaus branginimą tiesioginio ryšio su Dievu, pasireiškiančio tikėjimu, malda ir maldos išklausymu, kas atidaro žmogui visuotines gyvenimo perspektyvas, tokias plačias, kokias jokie mokslai negali duoti. Arba tai reiškia žmogaus nusiteikimą pasijusti laisvu savo dvasiniuose polėkiuose nuo visokios protingos kontrolės.

Kiek sukasi reikalas apie pirmąjį atvejį, tai dr. Valančių reiktų tik sveikinti. Modernūs žmonės, įvairiais moksliniais būdais tyrinėdami pasaulio reiškinius, kai bando tuos pačius metodus taikinti visai žmogaus paslapčiai išaiškinti, be abejo, mokslo reikšmę perdeda. Tačiau jeigu mes savo tikėjime ir religiniuose mąstymuose pradėtume nesiskaityti su protingumo reikalavimais ir su pažinimo objektyvumu, bei jojo reikšmingumu, mes atidarytume kelią į mūsų tikėjimą visoms galimoms klaidoms. Mes nei neapsižiūrėtume, kai tikėjimo vertybę suteiktume tokiems reiškiams, kurie šitokio vertinimo yra neverti. Šis pavojus yra labai realus kiekvienai religijai. Pasigaudami vien asmeninio įkvėpimo, mes pradėtume skelbti tokias pažiūras, kurios, nebūdamos pateisinamos protingais reikalavimais, tikėjimo turinį sužalotų.

Taigi sutinkant su dr. Valančium, kad protingumas neatstoja tikėjimo ir kad žmogui verta rūpintis savyje ugdyti išvidinį ir intymų santykiavimą su Dievu, kuris prasiveržia anapus visų protinių skaičiavimų, tačiau mes neturime iš tikėjimo sampratos šalinti to protinio momento, kuris čia teisėtai išsilaiko. Jeigu mes tai darytume, mes tik grąžintume septynioliktojo šimtmečio tikėjimo ir mokslo konfliktus.

Dr. Valančius labai tragiškai išgyvena tai, kad Kristaus palaiminimuose nerado palaiminimo protingiesiems ir žinantiesiems. Tačiau jis pražiūrėjo tai, kad pats palaiminimų skelbimas, kurį atlieka Kristus ant kalno, yra ne kas kito, kaip apaštalų mokymas, t.y. didinimas jų išminties ir žinojimo. Valančius, įsigilindamas į atskirų palaiminimų dialektiką, pačio pagrindinio dalyko, būtent: apaštalų švietimo palaiminimų skelbimo proga nepastebėjo.

Tiesa, kad krikščionybė nedėda kirčio ant įvairių specialybių, tiek dvasinių tiek techninių. Tačiau norėti aiškinti, kad ji būtų prieš jas nusistačiusi, būtų atbulinio bėgio įjungimas, kuris tikėjimo stiprinimui yra visiškai nereikalingas. Joks matematikas ar biologas, kuris nėra susilaukęs specialaus palaiminimo ant kalno, nėra išjungtas iš dieviškųjų palaimų.

Nusikreipimu prieš išmintį ir pažinimą tikėjimo negalima nei sustiprinti nei jo vertės padidinti. Jeigu tikėjimo vertingumas būtų priklausomas nuo žmogaus protingumo mažinimo, tai šitokio tikėjimo negalima būtų laikyti humanistine vertybe.

Vasara lietuvių marijonų sodyboje, Clarendon Hills, prie Čikagos — Nuotr. V. Noreikos

Racionalizmo kaltę dr. Valančius primeta visai eilei popiežių, tuo būdu norėdamas išaiškinti jų klaidas. Vargiai ar racionalizmas yra kaltas dėl šių popiežių tikėjimo, dorovingumo ir meilės diagnozės. Istorinės studijos šiandien daro gerą pažangą ta prasme, kad sugeba istorinius įvykius ir žmones imti jų laiko aplinkybėse, o ne mūsų nuotaikų aplinkybėse. Mano įspūdis būtų greičiau priešingas dr. Valančiaus įspūdžiui ta prasme, kad jei šie asmenys yra kaltintini, tai žymia dalimi dėl to, kad jie buvo per mažai informuoti ir nepakankamai į problemas įsimąstę.

Su nemažesniu nepasitenkinimu dr. Valančius žiūri į teologinį krikščionijos paveldėjimą. Reikia sutikti, kad daugelis teologinių darbų, atliktų per tūkstantmečius, šiandien mūsų nedomina. Bet tai yra dėl vienos iš dviejų priežasčių: arba tos studijos nėra pasiekusios labai laimingų sprendimų, arba jos yra pasiekusios vertingų atsakymų, tačiau mūsų laikų teologiniai klausimai kyla visai kitoje plotmėje ar kitoje formoje.

Tačiau nei vienu, nei kitu atveju nėra ko ant jų pykti. Iš klaidų galima mokytis. Ir klaidos yra labai vertingi mokytojai, jei kas nori šiomis pamokomis naudotis. O kad šiandien mums rūpi kiti klausimai, negu jie rūpėjo krikščionims viename ar kitam šimtmetyje, taip pat nėra ko jaudintis. Tyrinėkime savo problemas. Gal būt, ateis laikai, kurie domėsis tais klausimais, kurie mum neįdomūs, bet kurie buvo įdomūs kitais laikais. Juk žmonijos istorijoje taip ne kartą yra įvykę.

Šventumo klausimas

Toliau dr. Valančius pereina prie šventumo klausimo. Jam nepatinka, kad popiežiai vadinami šv. tėvais. Jam atrodo, kad Bažnyčia pasisavina pačiam Dievui priklausančią privilegiją, ką nors vadinti šventu. Jis sakosi neradęs Šv. Rašte sakinio, kuris sakytų: ką žemėje vadinsite šventu, taip jį vadinsime ir danguje.

Ką apie tai manyti? — Šventumo sąvoka yra labai plataus turinio. Tai yra viena iš tų analoginių sąvokų, kuriose reiškiamos realybės stovi labai toli viena nuo kitos. Taip pvz. sakome kad Dievas yra šventas ir kad koks akmuo ar vanduo ar vieta yra šventa. Tai yra labai plataus mąsto apibūdinimas, kuris dera įvairia prasme įvairioms būtybėms. Tačiau šis žodis yra viena iš tų neįvertintų tikėjimo teikiamų žmonijai palaimų, kuris liudija akivaizdžiu būdu, kad pasaulis, nors nebūdamas Dievas, tačiau gali turėti dalį jo šventume.

Apaštalas Povilas nesivaržė pirmuosius krikščionis, gerus ir blogus, vadinti šventaisiais, nes taip jis į juos kreipiasi savo laiškuose. Tiems, kuriems šis žodis nedera dabar dėl jų nuodėmių, jis dera jiems ateities viltyje, kai jie pasitaisys. Mes šiandien vieni kitų šventaisiais nevadiname. Tačiau popiežiui mes šį titulą paliekame. Ir, manau, teisėtai, kaip simbolį, kaip visų mūsų pašaukimo į šventumą ženklą, nes mes visi esame į jį pakviesti. Gali ku-

(Nukelta į 2 psl.)

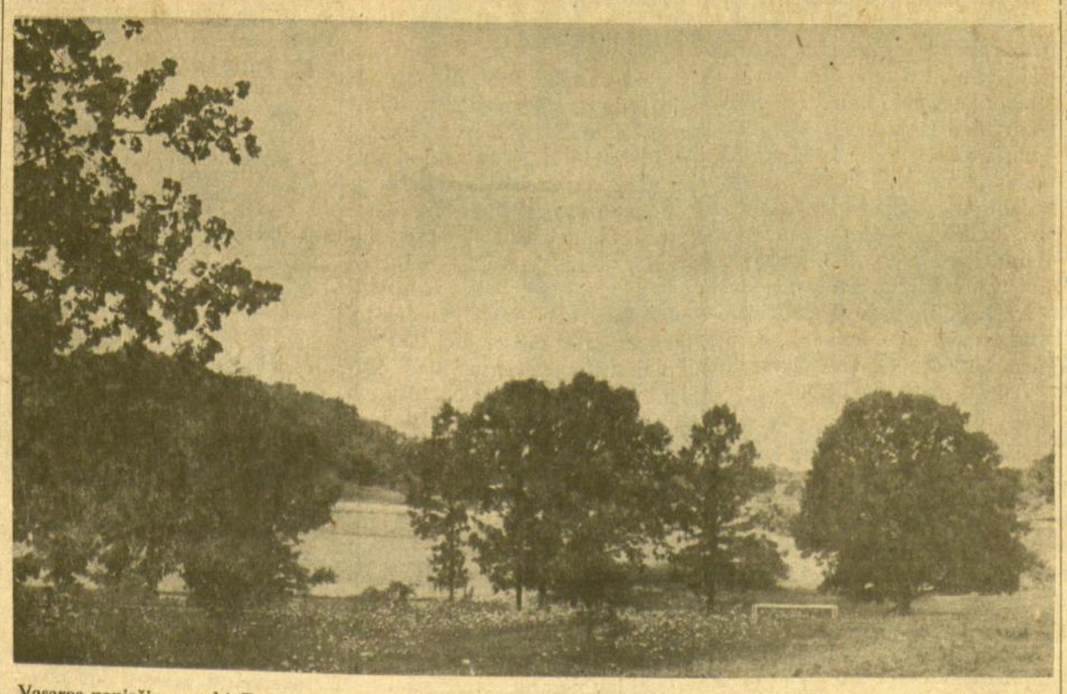

Vasaros popiečio ramybė Dainavoje... — Nuotrauka A. Gulbinsko

Daug priskaldyta

(Atkelta iš 1 psl.)

ris popiežius nebūti šventas savo doriniu elgesiu, tačiau jis yra žmonijai pažadėto šventumo liudytojas. Jeigu mes jam šį titulą paneigtume, mes greičiau elgtumės racionalistiškai, o ne tikybiškai.

Asmenine ir dorine prasme šventaisiais yra laikomi tie asmenys, kuriuos, jiems, užbaigus šios žemės kelionę, tokiu būdu aptaria jų bendralaikiai. Po rūpestingo ir įvairiomis kliūtimis apsaugoto tyrinėjimo, vyriausias Bažnyčios autoritetas kai kuriuos asmenis paskelbia šventais. Jeigu dr. Valančius nerado Šv. Rašte tokio sakinio, kuris įgalintų Bažnyčią skelbti šventuosius, tai jis galėjo rasti platesnės apimties sakinį, kuris apima ir šventumo pripažinimo privilegiją, suteiktą Bažnyčiai. Tikrai dr. G. Valančius atsimena Kristaus žodžius pasakytus Petrui: ką tu suriši žemėje bus surišta ir danguje, ir ką tu išriši žemėje, bus išrišta ir danguje (Mato 16,19).

Ir ši privilegija nėra vien vyriausio Bažnyčios autoriteto. Ir apaštalams Kristus yra pasakęs: "Iš tikrųjų sakau jums, ką tik surišite žemėje, bus surišta danguje ir ką tik išrišite žemėje, bus išrišta ir danguje" (Mato 18,18). Tai nereiškia, žinoma, kad žmonių sprendimuose negali būti klaidų ir kad kai kurie sprendimai žemėje gali būti padaryti sąmoningai klaidinantys. Tik tokie sprendimai, kurie yra padaromi neklaidingo Bažnyčios autoriteto formoje, t.y. "ex catedra" gali būti laikomi neklaidingais. Bet šio klausimo dr. Valančius nekelia, ir aš nenoriu jo ant to klausimo užvesti.

Man čia rūpi pasakyti tai, kad mane žavi ta tiesa, jog, einant mūsų tikėjimu, žmonių sąžiningiems sprendimams yra tiek daug reikšmės skiriama transcendentiniu požiūriu. Kodėl apie tai nepamąstyti ir tuo nepasigėrėti? Reikia sutikti su dr. Valančium, kad nerimti yra tie teologai, kurie leidžiasi svarstyti įvairias dangaus problemas ir dangaus įrengimo techniškus klausimus. Tačiau verta yra gilintis į tai, kad tie dalykai, kuriuos sveikas žmonių protas laiko dorais, tokie jie yra laikomi ir danguje. Jei to nebūtų, visas žmonijos atpirkimas būtų pakibęs ore ir netekęs savo realaus kultūriškai dorinio pagrindo.

Taikos ir kovos dialektika

Kalbėdamas apie šiandieninę filosofiją dr. Valančius atrodo gana tikslai apibūdina dabartinę jos būklę. Tačiau ar filosofija bus mūsų laikmetyje mirusi, būtų per anksti spręsti. Apie tai pasakys vėlesnės mąstančių žmonių kartos.

Dr. Valančius yra susirūpinęs mano kovingumu. Man tuo tarpu kyla klausimas, ar dr. Valančius nėra pasidavęs šiandien labai madoje esančiam pacifizmui. Atrodo, kad jis nori susilaikyti nuo energingesnio savo nusistatymų atstovavimo, jei reikia, pasireiškiančio net kova.

Apie taiką labai populiaru kalbėti. Tačiau krikščioniška taika nėra visiškai tas pat, kas pasidavimas ir sutikimas su kiekviena pažiūra ar kiekviena sistema. Taika Šv. Rašte yra toks visuotinis dalykas, kaip Dievo planas, kuriuo jis kuria ir tvarko pasaulį; kaip teisinga religija; kaip atkreipimas dėmesio į žmonijos daromas klaidas ir kaip žmonijos išgelbėjimas, vykdomas Dievo Sūnaus įsikūnijimu. Tai yra suharmonizavimas visos žmonijos, ne tik kuriame viename laikotarpyje, bet ir visos žmonijos istorinės raidos požiūriu.

Tačiau kaip tik dėl to taika nėra tas pat, kas dviejų mušeikų susitarimas, padarytas vienu ar kitu tikslu. Taika nėra ir vienokia ar kitokia ramybė, įvairiomis priemonėmis pasiekta. Gali kuriame nors krašte nebūti jokių riaušių, bet ten taikos bus mažiau, negu ten, kur vyksta riaušės. Dėl to taikos mes negalime sutapatinti su susitaikymu, su kiekviena blogybe ir su nieko neveikimu.

Prieš išsiųsdamas apaštalus į įvairius miestus, Kristus labai įsakmiai išvaro iš jų galvų mintį, kad Dievo karalystė ateis čia automatiškai, be kovos. Jis sako: "Nemanykite", kad aš esu atėjęs žemėn atnešti ramybės; ne ramybės atnešti aš atėjau, bet kardo" (Mato 10,34). Ir paties Kristaus veikla pasižymėjo nemažu kovingumu. Jis išdrįso išeiti ne tik prieš idėjas, bet ir prieš asmenis ir tai labai energingu būdu. Tiesa, Kristus mylėjo savo priešus, tačiau priešų meilė jam nekliudė juos laikyti priešais. Gal būt, permažai pas mus apie tai buvo kalbama. Mes esame išmokyti klusnumo, bet neišmokyti tikros priešų meilės. Priešas yra realybė. Jis gali būti net mūsų šeimoje. "Aš atėjau sukelti žmogaus prieš jo tėvą, dukters prieš jos motiną, ir marčios prieš uošvę, ir žmogaus namiškiai bus jo priešai." — sako Kristus (Mato 10, 35-36). Taigi mes negalime gyventi taikos iliuzijomis.

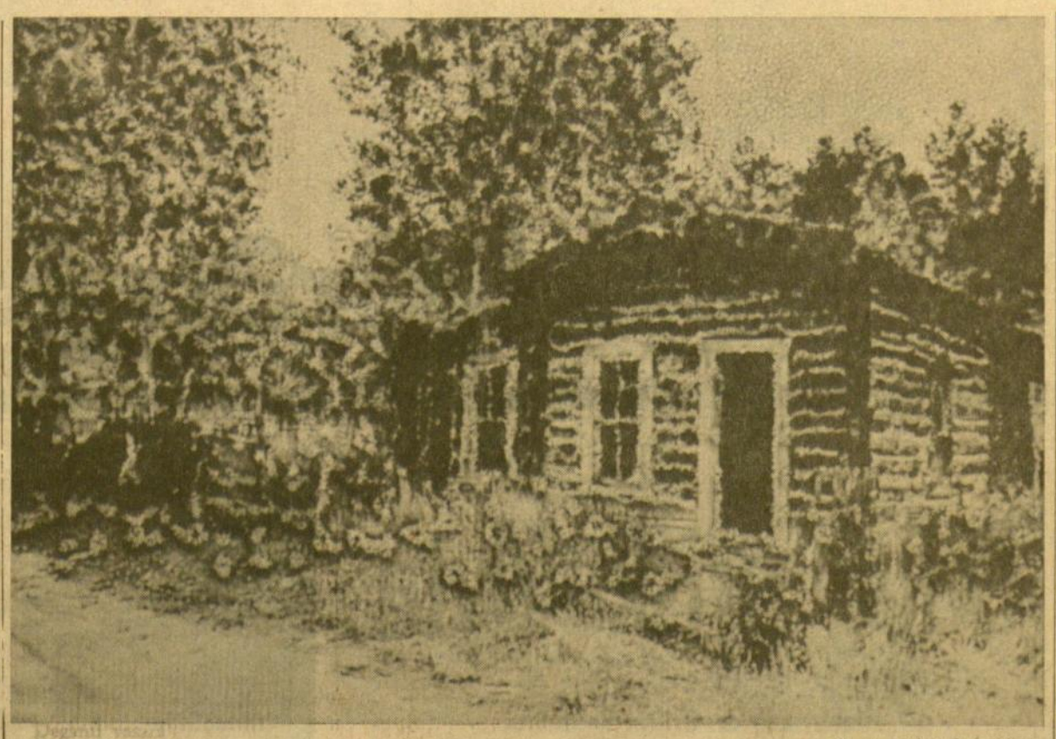

Deganti vasara Nuotr. Alg. Grigaičio

Celibato klausimas

Pagaliau lietuviškoje spaudoje iškyla celibato klausimas, kuris kitur jau seniai labai karštai diskutuojamas. Lietuviška visuomenė iki šiol rodė pasigėrėtino ramumo šiuo klausimu. Pats klausimo iškėlimas, žinoma, neišvengtinas. Nėra abejonės, kad celibatas ne dogma, ir dėl to šioje srityje galimi įvairūs pakeitimai. Galimas dalykas, kad ligšiolinė Bažnyčios praktika šioje srityje bus pakeista.

Tačiau kas yra nelaukta šiame klausimo iškėlime, tai sakyti, kad celibatas yra įvestas daugiau administraciniais ir oportunistiniais sumetimais. Nėra abejonės, kad celibatas sudaro tam tikro lengvumo, tvarkant Bažnyčios organizaciją. Tačiau manyti, kad žmogus, darąs ir laikąs skaistybės įžadą yra oportunistinių ar administracinių sumetimų įrankis yra didelis dalyko supraščiokinimas. Tai yra panašus praščiokiškumas, kaip sakyti, kad seselė yra dėl to vienuolė, kad jai nepasitaikė proga ištekėti. Kiekvienas sveikos lytinės prigimties žmogus žino, kokia nuolatinė ir intensyvi dorinė pastanga yra laikymas celibato, kuri žmogų laiko labiau juntamu būdu sandoros su Dievu dalininku.

Celibatas nėra krikščionijos išradimas. Visuose žmonijos istorijos ir proistorės lygiuose galima rasti kultūrų, kurios savo religinį gyvenimą praktikavo šitokiu būdu. Tai nėra nei vienintelis, nei būtinas religinio gyvenimo būdas, tačiau juo labiau šis būdas neužsipelno būti laikomas oportunistiniu.

Šiandien Vakarų kultūros žmogus gyvena lytinės psichozės laikus. Ne visada žmonijoje taip būna. Ir ši psichozė praeis, kaip praėjo daugelis kitų. Net yra ženklų jau dabar, kad ji pradeda praeiti. Per didelis erotiškumas žudo pats save. Kai erotika pasidaro grubia kasdienybe, ji pasidaro nebeįdomi. Šiuo metu viename New Yorke teatre statomas veikals aiškiai liudija, kaip erotinis santykis transformuojasi nelauktai visai į kažką kito. Taip pat ir psichologinėse studijose yra ženklų, kad Freudo era pradeda praeiti. Čia aš turiu galvoje "bestselleriu" pasidariusią Californijos daktaro Eric Berne knygą: "Games people play".

Gimdymų kontrolė

Sunkesnį uždavinį dr. Valančius užduoda, kai jis kelia gimdymų kontrolės klausimą. Šis klausimas yra ypač sunkus dėl to, kad pačioje Bažnyčioje atsakymai į jį yra pasidalinę. Vyr. Bažnyčios autoritetas laikosi griežtesnio požiūrio šiuo klausimu, kuris seniai yra atstovaujamas Bažnyčioje. Kai tuo tarpu žymi moralistų teologų dalis laikosi laisvesnės pažiūros.

Teoretiškai tarp jų skirtumo nėra . Visi sutinka, kad sprendimas šiuo klausimu, būtent naujojo žmogaus pradėjimo klausimu, priklauso tėvams ir tik jiems. Nei valstybė, nei bažnytinė organizacija negali kuriai šeimai įsakyti gimdyti ar jai drausti. Tačiau skirtumas atsiranda praktiškai, kai tenka suderinti lytinio patrauklumo kontroliavimą su gimdymo pareiga. Bažnyčios vyr. autoritetas laikosi dėsnio, kad lytinis pasitenkinimas turi vesti į naujų žmonių gimimą ir kad bet kokios priemonės gimimą sukliudyti yra neleistinos. Tuo tarpu visa eilė moralistų daro šiuo reikalu tėvams nuolaidų ir nelaiko, kad lytinis santykiavimas negali turėti kitų tikslų, kaip gimdymą.

Klausimas ne kartą yra įgavęs aštrių formų, ypač po Pauliaus VI enciklikos "Humanae vitae". Vienas ryškiausių konfliktų iškilo Washingtone, kur nemažas būrys kunigų viešai pasisakė kitaip negu enciklika mokė. Kai dėl to jie buvo arkivyskupo suspenduoti, jie bylą perkėlė Vatikanan. Prieš porą mėnesių padarytas šioje byloje sprendimas pasižymi kompromisiniu pobūdžiu. Iš kunigų, kurie prašysis priimami atgal arkivyskupijos tarnybon, nebus reikalaujama atsisakymo savo nuomonės. Šis sprendimas sudaro precedentą, leidžiantį manyti, kad, neoficialiai daugelio teologų laikoma pažiūra į tiesioginį konfliktą su Bažnyčios autoritetu nesueis.

Labai tragiškai į šį nuomonių skirtumą netenka žiūrėti. Ir anksčiau yra buvę Bažnyčioje ir dabar tebėra atvejų, kada formaliai galioja vienoks nusistatymas, kuris tačiau praktikoje yra netaikomas. Čia pvz. galima prisiminti kanonų teisėje galiojantį draudimą imti nuošimčius už paskolas. Kai tuo tarpu pačios bažnytinės organizacijos juos moka ir ima. Tačiau formalus draudimas turi perspėjantį pobūdį apie pavojus glūdinčius vienoje ar kitoje praktikoje.

Taigi labai dramatiškai iškeltas dr. Valančiaus klausimas šiandien taip tragiškai neatrodo. Tačiau negalima sakyti, kad pavojų jame nebūtų. Vieną pavojų liudija kaip tik dr. Valančiaus galvojimas.

Priežastis dėl kurios dr. Valančius kelia šį klausimą yra nurodoma, kad nebus galima žemėje žmonių išmaitinti. Šis argumentas kaip tik slepia savyje pačią didžiausią blogybę. Žmogaus buvimą ar nebuvimą neturi spręs-

(Nukelta į 6 psl.)

Kertinė Parašte

(Atkelta iš 1 psl.)

nių mokyklų mokytojai, kurie dalyvavo metodikos ir lietuvių kalbos paskaitose. Iš registruotų nuolatinių studentų keli buvo šeštadieninių mokyklų mokytojai. Pasiklausyti literatūros paskaitų ateidavo ir vienas kitas jaunuolis iš pašalės. Tuo būdu kursuose nuolatinių klausytojų buvo 19, o tikėtasi bent dvigubai daugiau.

Tačiau turime įvertinti pasišventimą to jaunimo, kuris atvyksta į kursus ir nuoširdžiai dirba. Juk menkas malonumas karštomis vasaros dienomis sėdėti klasėje 4 valandas, ir, grįžus namo, vėl tiek pat laiko rašyti rašomuosius ir ruošti pamokas. Tai didelis jaunimo pasišventimas. Dauguma šių metų klausytojų žada dirbti šeštadieninėse mokyklose.

Problema su dėstytojais. Kiekvieną vasarą kursuose dėstė nuolatiniai ir vizituojantieji — svečiai lektoriai. Šią vasarą nuolatiniais dėstytojais buvo p. St. Barzdukas ir dr. A. Vasys. Be jų, paskaitas skaitė svečiai lektoriai: prof. A. Salys, prof. A. Sennas, prof. J. Puzinas, prof. V. Maciūnas, prof. J. Brazaitis, kun. L. Andriekus, kun. V. Gidžiūnas, prof. A. Šlepetytė-Janačienė, p. A. Masionis ir p. V. Čižiūnas. Vyresniojo kurso studentė Dovilė Eivaitė, kaip asistentė, padėjo dėstyti lietuvių kalbą žemesnėje grupėje.

Gali kilti klausimas, ar naudingas toks didelis skaičius lektorių. Pirmiausia, dėstomi įvairūs dalykai, ir kiekvienam dalykui kviečiami tos srities specialistai. Be to, vienas lektorius, dirbdamas klasėj 4 val. per dieną, įgrysta studentams. Naujas lektorius geriau patraukia studentų dėmesį, ir jie noriau klausosi. Tačiau yra ir kitokia nuomonė, kad vienas nuolatinis lektorius sistemingiau išeina kursą ir daugiau išreikalauja iš studentų. Bet didžiausia bėda yra ta, kad neįmanoma gauti nuolatinio dėstytojo 7 - 8 savaitėms, nes kiekvienas turi pastovų darbą ir negali iš jo ilgesniam laikui pasitraukti. Ateityje dėstytojų problema bus dar sunkesnė. Senieji pasitraukia, o jaunų kandidatų, žinančių gerai kalbą, nematyti.

Finansiniai reikalai. Praeityje didžiausias rūpestis buvo surasti studentams stipendijų. Nuo 1956 m. iki 1968 teko "ubagauti", kreiptis į privačius asmenis ir įvairias draugijas ir prašinėti aukų. Taip buvo sudaromas stipendijų fondas. Stiprendijos buvo būtinos, nes studentams sunku buvo užsimokėti už mokslą ir New Yorke pragyventi. Tik paskutinius tris semestrus mus finansiškai rėmė LB Švietimo taryba iš Lietuvių fondo lėšų. LB Švietimo tarybos pirm. J. Kavaliūnui nuoširdžiai dėkoju. Finansiškai mus rėmė: dr. J. Kazickas, dr. J Valiūnas, New Yorko LK Moterų kultūros draugija, Inžinierių draugija, Dr. Vydūno fondas, LB New Yorko Apygardos valdyba, dr. A. Starkus, p. A. Radzivanienė ir visa eilė asmenų, kuriuos čia sunku būtų visus išvardinti. Visiems nuoširdus ačiū.

Atsisveikinant su Fordhamo lituanistikos kursais

Ateina tam tikras laikas, kada sakoma apie dainininkus, jog jiems "laikas nusiimti". Toks laikas prisiartino ir man. Per 15 metų kantriai organizuodavau tuos kursus, nes jaučiau pareigą atiduoti duoklę savo tautai! Redde quod debes — buvo mano motto. Manau, kad jaunesnieji tęs šį darbą ar tai Fordhamo, ar kitame universitete. Jei ateityje bus organizuojami tokie kursai (žinoma, ne trijų dienų), neatsisakysiu padėti ar patarti, bet pats organizuoti jau nesiimsiu. Šia proga noriu padėkoti visiems lektoriams, kurie nuoširdžiai dirbo, aukojo savo laiką ir niekuomet neatsisakydavo padėti mūsų mielam jaunimui. Jiems nuoširdus ačiū.

Prof. Antanas Vasys

Red. pastaba. Prof. Antano Vasio, kaip jis pats sako, "nusiėmimas" nuo Forhamo universiteto akademinių lituanistikos kursų spiritus movens posto visiems mums turėtų kelti nemažo rūpesčio. Ir ne dėl to, kad profesorius tiesiog kone prievarta turėtų anuos kursus ir toliau organizuoti visą savo gyvenimą, bet dėl to, kad vargu ar rasime kitą tam reikalui tokį pasišventusį darbininką. Skaitydami šį prof. Antano Vasio raštą, mes labiausiai bauginamės, kad profesoriaus čia spausdinamas žodis nebūtų kartu ir nekrologas lituanistikos kursams Fordhamo universitete. Visuomenė, mūsų įvairios institucijos ir pats jaunimas jais turėtų kur kas daugiau susidomėti tuoj pat, užuot vėliau verkšlenti, kai tų kursų formaliai ir praktiškai jau nebebus.

DR. C. K. BOBELIS
DR. B. B. SEITON
INKSTŲ IR ŠLAPUMO TAKŲ CHIRURGIJA
Tel. 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
860 Summit Street
Route 58 — Elgin, Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv., 1 iki 7 popiet; antr., penkt., 1-5, treč ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1—4 ir 7—9; antrad. ir penk tad. 10—4; šeštad. 10—2 val.

Ofs. 735-4477 Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso Tel. PR 8-2220
Namų — rezid. — PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
V A I K Ų L I G O S
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
VAL.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir p iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIONAS
VIDAUS LIGŲ ir KRAUJO SPECIALYBĖ
5540 South Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Skambinti — 585-2525
Telef. veikia 24 val.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad nuo 12-4 val. p. p. 6—8 val. vak., šeštad. 12—2 val. p. p. ir trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt nuo 11 val iki 1 val. p. p. ir nuo 6—8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštad 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak. išskyrus trečiadienius ir šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiad uždaryta. Ligoniai priimami susitaru
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WAlbrook 5-5076

Rezid. Telef. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą, jei neatsiliepia skambinti 374-8012

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Valandos pagal susitarimą:
Pirmad., antrad., ketvirtad. nuo 6 iki 7:30 val. vakaro.
Šeštad. nuo 2 iki 2:30 val.
Trečiad. ir penktad. uždaryta.
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEmlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71st ir Campbell Ave. kampas)
Ofisas laikinai uždarytas, apie atidarymą bus pranešta vėliau.

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
Valandos tik pagal susitarimą.
Trečiadieniais uždaryta

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290; ofiso ir rezidencijos
Priima ligonius tiktai susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PŪSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA
2656 West 63rd Street
Val. antrad. nuo 1 - 4 popiet ir ketvirtad. nuo 5 - 7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W: 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ket. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2—8 v. v. penktad. 10—12 ryto, 2 iki 8 val. vak. Šeštad. 1 iki 4 val. vak. Treč. ir sekmad. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
C H I R U R G A S
2454 West 71st Street
Priimnėja ligonius tik susitarus
Val. 2—4 p. p. ir 6—8 val. vak Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6648 South Albany Avenue
Val.: pirm., antrad., ketv. 6—8 val. vak., penkt. ir šeštad. 2—4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850
Val.: pirm., antr., ketv. 2—5 ir 6—8; penkt. 2—5. Šešt. pagal susitarimą.

Perskaitę "Draugą", duokite kitiems pasiskaityti.

Dvasinio gyvenimo drama

Alfonso Grauslio knygoje „Ieškau Tavo veido"

Alfonsas Grauslys, IEŠKAU TAVO VEIDO. Rodyklės ieškojimo keliuose. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1971 m. Chicagoje. Viršelis pieštas Giedrės Vaitienės. Leidinys 296 psl., kaina 5.00 dol., gaunamas "Drauge".

ANDRIUS BALTINIS

1. Apsisprendimo už Dievą sunkumas.

Negalvokite taip, ir jūs nedarysite taip... Bet kodėl mes turime negalvoti taip? Todėl, kad turime išugdyti ir pribrandinti save vienam didžiam, absoliučiai laisvam pasirinkimui, pribrandinti save kiek ilgai gyvename čia žemėje. Vidujinis apsisprendimas priklauso nuo minčių posūkių, o šie posūkiai nuo išorinių bangų, nuo išvidinių sluoksnių. Mes, gal būt, būsime silpni, gal klysime ir nusikalsime, bet nenorėsime gyventi prieštaraudami patys sau, savo laisvam apsisprendimui už Dievą. Mūsų laikais netrūksta nei išorinių bangų, nei vidinių įtampų, kurios reikalauja gilesnio ir subtilesnio apsisprendimo.

Alfonsas Grauslys savo knygoje — "Ieškau Tavo veido" nagrinėja tuos religinių minčių posūkius, išorines bangas — aplinką, kurioje gyvename, ir išvidinius sluoksnius — nuodėmes ir dorybes, nuo kurių priklauso mūsų apsisprendimas už Dievą. Jo knygos tikslas labai svarbus: "Tai noras padėti įžengti į tą Dievo artimybės ieškojimo kelią, smeigiant rodykles, kurios takus į tą kelią rodo" (6 p.). Dievo artumas sudaro religijos esmę, patenkina žmogaus širdies giliausius troškimus ir yra kiekvieno religinio pergyvenimo viršūnė. Nurodydamas takus į religinio išgyvenimo viršūnę — į Dievo artumą, autorius veda tikintįjį į dvasinio gyvenimo gelmes.

2. Išorinio gyvenimo bangos — stabdžiai į Dievo artumą.

Pradžioje autorius teisingai tvirtina: "Kad mūsų išorinis gyvenimas apsprendžia mūsų dvasios pasaulį, taigi ir tikėjimą, kad mūsų mintys mūsų darbų įtaigojamos, tai, gyvenimo stebėjimu remdamiesi, yra tvirtinę visų laikų mintytojai" (10 p.). Remdamasis šiais mintytojais, autorius ir pagrindžia savo tvirtinimą ir konkrečiai parodo, kaip nuodėmės ir netvarkomos aistros ir kitos silpnybės silpnina tikėjimą ir tolina žmogų nuo Dievo.

Kalbėdamas apie žmogaus artėjimą į Dievą, autorius negali aplenkti didžiausios kliūties jo kelyje į Dievą — kančios: "Neapžvelgiami yra žmogaus kančios plotai, neišmatuojama jų gelmė" (50 p.). Šios neišmatuojamos kančios akivaizdoje įvairūs filosofai dažnai yra pasakę, kad jie nenorėtų būti Dievo vietoje — jis turi būti be galo nelaimingas, žiūrėdamas į savo nelaimingų tvarinių kančias. Autorius tad nesiryžta kančios iš pasaulio pašalinti, tik nori ją įprasminti: "Kančią reikia įprasminti, nes kitaip ji gyvenimo džiaugsmą sprogdina ir žudo" (52 p.). Autorius tad stengiasi įprasminti kančią, rasti jos išmintingą pateisinimą. Jis mėgina aiškinti, kad pasaulis yra blogis, tik žmogaus žvilgsniu į jį žiūrint, kad, amžinybės žvilgsniu į jį žiūrint, viskas susiderina. Autorius parodo, jog kančia reikalinga ir tam, kad galėtų subręsti tvirta asmenybė, kad be kančios pasaulis būtų dar blogesnis. Autorius giliai įžvelgia į blogio prigimtį ir nurodo jo esminę priežastį: "Juk laisva valia yra didžiausia kančios priežastis, bet ji yra ir žmogaus garbės pagrindas" (53 p.). Bet laisvoje valioje telpa ir galimybė nukrypti nuo gėrio ir siekti blogio: žmogaus galimybė įgyti aukštesnę vertę ir garbę, neišvengiamai surišta su galimybe kristi į moralinę nevertybę ir kaltę.

Šie autoriaus kančios įprasminimai mūsų nepatenkina. Jie be pagrindo priima, kad blogis visada yra tik mažesnis gėris. Visada taip nėra, bet svarbiausia, lieka neišaiškintas pats blogio principas: **Kodėl yra tai, ko neturėtų būti?** Tai yra paslaptis. Ir išaiškinti blogį ar kančią ir ją pateisinti, reikštų iš blogio padaryti gėrį, kas yra metafiziškai negalima. Jei kas nors mums ir išaiškintų blogį ir jį pateisintų, tai mums nieko nepadėtų: **mums neužtenka suprasti blogį ar jį pateisinti, bet mes norime nuo jo būti išlaisvinti.** Kaip atskiri žmonės, šio išlaisvinimo nuo blogio mes negalime įsigyti, nes esame surišti su visais žmonėmis. Per mažai būtų ir visos dabartinės žmonijos išganymo, jei nesunaikintas ir neišpirktas liktų blogis ir kančia, kurią yra iškentėjusios ankstyvesnės kartos. Kad galėtų įvykti tobulas visų iš blogio išvadavimas — išganymas, reikalinga, kad visa žmonija susivienytų vienoje būtyje. Tikrą išganymą gali padaryti tik Dievas, kuris kartu yra ir žmogus. Tai yra įvykę krikščionybėje, Kristaus įsikūnijimo paslaptyje. Tai supranta ir knygos autorius, todėl, baigdamas skyrių apie kančios įprasminimą, sako: "Didžiai kančių daugumai nėra natūralaus palengvinimo, ir kad vienintelis vaistas — tai jas iškentėti, atsiremiant į Dievą (78 p.). Tai vienintelis kančios įprasminimas.

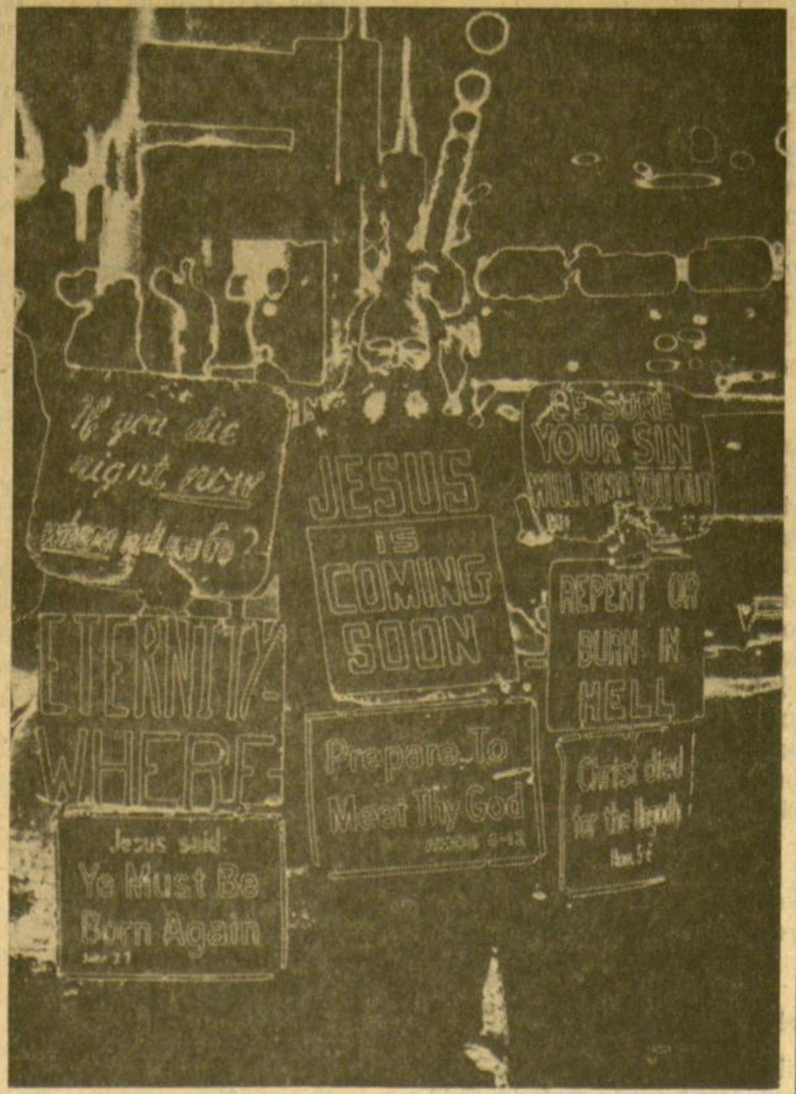

Nuotrauka Algirdo Grigaičio

3. Išvidiniai dvasios sluoksniai ir Dievo artumas.

Išnagrinėjęs įvairias išorinio gyvenimo bangas, kurios kliudo žmogui artėti į Dievą, tolimesniuose knygos skyriuose autorius susitelkia prie išvidinių dvasios sluoksnių, išvidinių mūsų pergyvenimų ir nustato jų ryšį su mūsų artėjimu į Dievą. Kas atsitinka išorėje, veikia į mūsų vidų, į patį žmogų.

Susitelkęs prie išvidinio žmogaus gyvenimo, autorius yra radęs tikrąjį kelią į Dievo artumą ir nustatęs jam gaires. Visos krikščionybės mokslas juk yra nukreiptas tik į vidinį žmogų, į žmogaus sielą ir jos nuotaikas, į jos troškimus, ilgesį, jos nelaimingumo ir nuodėmingumo sąmonę, jos kentėjimus, jos amžinąjį likimą.

Todėl autorius ir visoje savo knygoje nagrinėja šį vidinį žmogaus gyvenimą — jo mintis, jausmus ir troškimus, vaizdžiai parodydamas, kaip jie reikia tvarkyti, disciplinuoti ir vesti viena kryptimi —į Dievo artumą. Autorius plačiai kalba apie vidinio gyvenimo priežiūrą, nagrinėja įvairius jo pasireiškimus ir juos vertina, ir iškelia dvasinio gyvenimo viršūnę — priartėjimą prie Dievo mistinėje intuicijoje ir ekstazėje.

Mūsų laikų modernieji žmonės, pasinėrę į gyvenimo triukšmą, autoriaus nurodytas dvasinio gyvenimo gaires yra palikę paskutinėje vietoje. Į pirmą vietą jie yra iškėlę estetinį momentą — meną. Jau Nietzsche pastebėjo: "Menas pakelia galvą ten, kur religija silpsta". Autorius ateina į pagalbą ir šiam moderniam žmogui, dvejuose knygos skyriuose nagrinėdamas grožį, kaip kelią į Dievą. Šie du skyriai yra geriausi visoje knygoje, autorius ne tik nagrinėja grožį, bet ir nurodo jo šaltinius, ragina jais pasinaudoti, ypač knygomis ir paveikslais, ir nurodo grožio ryšį su Dievu.

Baigdamas skyrių, autorius sako: "Todėl ir žmogaus įgimtai krikščioniška siela, ilgėdamosi tiesos, gėrio ir grožio, gali tapti vadu, kurs rodo kelią į Dievo artimybę (140 p.)". Ir toliau: "Geras paveikslas yra religinis, jeigu jis meniškai vertingas, nors jo turinys ir nebūtų religinis". (145). Čia autorius nuo visų vertybių skirtingas religines - šventumo vertybes sumaišo su tiesos gėrio ir grožio vertybėmis. Religinė vertybė — šventumas nesusidaro iš tiesos, gėrio ir grožio vertybių ir iš jų neišvedama, bet yra visai nuo jų skirtinga. Nei didžiausiaš meno kūrinys, nei teisingiausia teorija, nei nuostabiausias dorinis elgesys savy nesudaro šventumo vertybės. Žmogus, kuris tiesos, gėrio ir grožio vertybes savyje jungtų aukščiausiame laipsnyje, dar nebūtų šventasis. Stebuklingieji paveikslai dažnai yra gana menkos meninės vertės. Galima menu gėrėtis, galima juo puošti bažnyčias ir muzikos akordais žavėtis, bet jie nepajėgia sukurti šventumo vertybės, patys iš savęs mus artinti prie Dievo.

Paskutinieji du knygos skyriai kalba apie širdį ir jos pasireiškimus gyvenime, apie artimo meilę, kurioje atsispindi Dievo meilė. Šis skyrius yra pats vertingiausias, nes jei pagal gilesniuosius mąstytojus Dievas yra Meilė, tai Ji tikrai galima pajusti ir pergyventi tuose žmonėse, kurie parodo mums meilę. Tarp visų meilės rūšių bei pasireiškimų, autorius ypač iškelia motinos meilę, kuri yra dieviškosios meilės atspindys: "Motinos meilė nušvinta kaip Dievo meilės išraiška žmogui. Motinos širdimi pats Dievas mus myli" (218 p.). Tai labai teisingas pasakymas, nuo jo autoriui lengva prieiti prie šventųjų meilės ir nuo jos prie krikščioniškosios artimo meilės, kuri sudaro mūsų tikėjimo viršūnę.

Skaitydami Alfonso Grauslio knygą — "Ieškau Tavo veido", matome, kad artėjimas į Dievą nėra tik koks nors nepaprastas epizodas, bet sudaro mūsų viso gyvenimo dramą, kuri pasiekia daug įvairių įtampos laipsnių, sunkenybių, sąmyšių, puolimų ir pergalių, einant nuo vieno dalinio laimėjimo prie kito, kol užsibaigia giliu intuityviu pergyvenimu, priartėjimu prie Dievo, kuris sudaro begalinės laimės pergyvenimą ir nulemia žmogaus likimą.

Autoriaus knygoje yra ir kitų, labai gilių ir reikšmingų, įžvalgų, kurių čia nė negalime visų suminėti, iškėlėme tik tas, kurios mums atrodė svarbiausios. Todėl kiekvienam verta šią knygą skaityti ir į ją įsigilinti, nes visas autoriaus mintis galima suvesti į vieną pagrindinę: pastebėkite savyje geriau tai, kas jumyse tikrai yra ir visada lieka: į savo dvasios pasaulį — į tiesą, gėrį, grožį ir šventumą besiveržiančią jūsų sielą, kad galėtumėt ją sąmoningiau ir tikslingiau ugdyti, kad ji galėtų, autoriaus žodžiais baigiant, "pajusti tą Dievo Veidą, kurio ilgimės ir kurio ieškome".

---

750 m. nuo domininkonų įsteigėjo mirties

Šv. Domininkas, domininkonų ordino steigėjas, mirė 1221 m. rugp. 6 d. turėdamas 51 m. amžiaus. Šiemet sueina 750 m. nuo jo mirties. Jis buvo pirmasis iš ordinų kūrėjų, kuris į konstituciją įrašė mokslo būtinumą. Labai brangino draugystę su šv. Pranciškumi, su kuriuo tebuvo tik tris kartus susitikęs. Jo įsteigto ordino nariai — domininkonai jau dalyvavo Mindaugo krikštijime. Lietuvių domininkonų jau buvo Gedimino laikais. 1772 m. Lietuvos domininkonų provincija turėjo 42 vienuolynus su 679 vienuoliais. Domininkonas kun. dr. T. Žiūraitis yra mūsų kultūros priedo bendradarbis.

Adomas Galdikas Miškinis (Nuotr. V. Maželio)

PIRMYKŠTĖ UGNIS

Judita Vaičiūnaitė

1. ŽVĖRINĖ

. . . Riksmas
Pašiurpsta apnuogintos krūtys.
Ir masė plaukų išsitaršo po lokenas.
Raudoni deglų atspindžiai sukruvins
ledynmečio akmenis, riedančius kloniais.
Hop! Kris mirtinas kirtis pro kimų
riaumojimą...

Buožės, kuokos ir lazdos.
. . . Iš geismo, iš raisto tankmės, iš kriokimo
— liepsnos, pro tamsą ir viesulą plazdančios.

2. LAUKSARGIS

. . . Sergėk pirmykščius rugių laukus,
kaimenes mano avių. Palankus
būk mano prakaitui. Trykšta šaltiniais
vaikiškas užkeikimas.
Šalimais
lik, šviesiaplauke javų dvasia,
mėgaukis kluonų saule vėsia.

. . . Dievo karvyčių raudonas spiečius
kyla nuo mano delno į pietryčius.

3. AUŠRINĖ

. . . Aš saugau tavo paveldėtą ir aukštą šviesą.
Aprūkęs delnas. Viesulas.
Ant akmenų krūvos —
dar šiltas širšių vaškas.
Ir mano kūnas, pusnuogis ir vaikiškas,
dar pilnas saulėto ir karštligiško sapno...
Virš slėnių — debesų ir ūko sąnašos.

O petekėk.
Ir su savim suliek nuolankų liauną mano ūgį.
Aš atsiklaupus kurstau tavo ugnį.

4. BANGPŪTYS

. . . Giliam dubeny
tau nešu prasimerkusias jūrų žuvis
Ir deginu gintaro dervą.
Priimk mano kvepiančius smilkalus...
Toks šaltas pajūrio akmuo.
Debesuotas dangus užvirs,
ir kopų šviesa formuosis...
Iš siaubo suspaudžiu smilkinius.
Gūžiuos nuo antgamtiško ūžesio
tavo laukinių bangų.
Erdvė.
Gintariniai stabai laivų dugnuose
ant lentgalių...

Nuo tavo gelmės priešistorinio spindesio
apanku,
nuo kiaurai pučiančio tavo viesulo —
šiurpiai lengva...

5. VĖLUOKAS

(. . . Užpūskim.) Palaidota medžio valty.
(. . . Užmirškim.) Paniekinus senkapių valgį.
Ant dugno palikusi buriu įkapes..
Skenduoliškas rūkas. Paukščiai surinka.
Vanduo teliūškuoja — šaltas, beprasmiškas.
Šviesa — iš kriauklių.
Ir tyla — lyg prakeiksmas,
ant slystančio šlapio smėlio paguldęs...

. . . O balkšvos žuvėdros, žąsys ir gulbės
dar skrenda į tamsą Paukščių Taku.

6. ŽEMYMA

. . . Šermukšnių uogas aptraukia šerkšnas.
Ant pūvančių lapų užmiega šernas.
Raudoni lipnūs šešėliai...
Kad vėl išryškėtų
pro dūmus šėtroj iš raizgių erškėtrožių
stabmeldiškas tavo akmuo.
. . . Bet ir kraujas — pernykštis,
ir tavo balsas lyg mirusio — nykstantis...

Nulieju tau gėralo. Karčios šermukšnių uogos.
Ir užsnigtos — vėtroj nurudusios nuoganos.

7. LAUMĖ

. . . Ir peršviečiamos gelsvos trapios
drapanos
vėl nuslenka lyg dulsvas lapų spindesys.

Esi
tik kūdrų ir fontanų tirštas rūkas,
srūvantis
manim rugsėjo nečionykštis kraujas,
nuojautom ir oru pasikliaująs,
išdžiūvę laumžirgiai,
nukandžiotos, raudonos šiurkščios mano lūpos,
gluosnio dvišakas kamienas,
nuo sausros anąmet nusilupęs.
. . . . Pravirksta saulės šviesoje laumiukas.

8. PERKŪNAS

. . . Užtenka.. Trenk.
Padėjau galvą ant šlapios kaladės.
Ugnies ir vėjų stichija.
Ir vis dėlto aklavietė —
man tavo juodas griaudžiantis pasaulis.
Žybsi kirvis.
bet aš kieta kaip titnagas —
betikslis tavo kirtis.

Dar šliaužia šaknys it žalčiai...
Mėšlungiškai sutraukti raumenys.
Girdžiu —
kapoja ąžuolo aplytas malkas, maldai
kraunamas.

9. UPINĖ

. . . Vainikai plaukia pavandeniui.
Pavandeniui — lėtos ugnys.
Tamsoj — ežerinis, upinis
žalsvumas. Tavęs neįvardinu —

pavandeniui giedu... Tęsias
manim atminimas išėjusių.
Iš vaško, iš putų, iš vėjų —
pavidalai. Plaukia debesys.

Brendu ligi auštant į priekį,
kad ugnys pavandeniui rūktų.

. . . .

. . . Ryšelį sudrėkusių rūtų
įsiūnu į tavo priegalvį.

Iš Vilniuje išleistos knygos "Pakartojimai"

Smuikininkas ant stogo

Rekordinis muzikinis veikalas New Yorke. Jau 32 pasaulio kraštai grožisi Solom Aleichem pasakojimais apie Ukrainos pienininką Teviję ir jo penkias dukteris.

VYT. ALSEIKA
New York, 1971 m. vasara

Rekordas muzikinio spektaklio srity

New York. — Vieną liepos mėnesio tvankią dieną šio miesto teatralai, Broadwayaus teatrų ištikimieji lankytojai turėjo šventę — Harold Prince muzikinis spektaklis (Lietuvos dabartinė spauda pasakytų — "miuziklas"), "Fiddler on the Roof" (Smuikininkas ant stogo), veikalas apie prieškarinės Ukrainos pienininką su jo penkiomis netekėjusiomis dukterimis, turėjo 2,845 spektaklį. Tą vakarą jis sumušė kito "miuziklo" rekordą, būtent, "Hello, Dolly", praėj. metų gruodžio mėn. pabaigoje išimtą iš repertuaro, su 2,844 spektakliu.

New Yorko teatrų lankytojams, ypač žydų tautybės (gi jie sudaro daugiau 80 proc. šio miesto visų teatrų bei koncertų lankytojų) tai buvo ir triumfas bei pasididžiavimas, nes "Smuikininkas" su nepaprasta sėkme vaidinamas ne tik šiame krašte, bet ir Vak. Europoje, Azijoje, aišku — Izraely, Afrikoje, įsiveržęs ir į komunistinių kraštų teatrų repertuarą.

Veikalas, iš tikrųjų, melodingas, paprastas. Jis labai greitai užkariavo publikos simpatijas ir... nešė vis didesnį pelną.

Apie 9 mil. dol. pelno

Broadway spektakliai būna laimingi ar... nesėkmingi. Ir pastarajame sezone buvo atsitikimų, kad veikalas pasirodo rampos šviesoje ir... kitą dieną jau nebevaidinamas. Būna, kad spektaklį itin neigiamai įvertina N. Y. Times kritikas Kerr ar kiti, pasitaiko, kad publika... visiškai nesidomi.

Tačiau kai kurie producentai, galima tarti, Wyspianskio žodžiais, pasigauna "aukso ragą" ir... pinigas jau liejasi srovėmis.

Rečiau tai būna su dramos spektakliais, dažniau — su muzikinio pobūdžio vaidinimais. Pernykščių metų sezone tokiais rekordininkais buvo trys — be "Smuikininko", dar "Hello, Dolly" (taip pat su žydišku atspalviu) ir "Man of La Mancha", apie Don Kichoto nuotykius, beje, pernai metų sezone suvaidintas ir Vilniaus dramos teatre.

"Fiddler" pastatymas, prieš septynerius metus New Yorke, kaštavo 375,000 dol. Kas gi pasirodė? Jis pelno davė 927 proc., pats pelnas siekė beveik 7 mil. dol. ir jis dalinamas tarp producento ir tų, kurie sutelkė būtiną pastatymui sumą.

Pastatytas 32 kraštuose

Šis muzikinis veikalas jau pastatytas 32 kraštuose ir buvo vaidinamas 16 kalbų. Bene daugiausia pastatymų ligšiol buvo Suomijoje — net penkiolika, Anglijoje — du pastatymai (vienas keliauja po kraštą), kiti kraštai, kur "Fiddler" vaidintas ar tebestatomas: Izraelis, Olandija, Danija, Švedija, Norvegija, Islandija, Vak. Vokietija, Rytų Vokietija, Japonija, Ispanija, Čekoslovakija (antrasis komunistinės santvarkos kraštas...), Jugoslavija, Austrija, Prancūzija, Meksika, Turkija, Argentina, Pietų Afrika, Rodezija, Šveicarija, Brazilija, Australija ir Nauj. Zelandija.

Dar, atrodytų, trūktų Sovietų Sąjungos, kelių Pietų Amerikos kraštų, Indijos... Manytume, kad Maskva vargiai susigundys statyti "Fidlerį", juoba, kai sunku rusuose įžiūrėti norą simpatiškoje šviesoje visuomenei parodyti žydus (gi veikalas, iš tikrųjų, publikos nieku būdu nenustato prieš žydus....). Bet veikalas, aišku, bus statomas kituose kraštuose, gal net, nors ir abejotina, ir Vilniuje... Juk ne taip seniai, Maskvai uždraudus joje statyti A. Millerio "The Price", pjesė buvo pastatyta labai sėkmingai — Vilniuje. Vytauto Sirijos Giros vertimas.

Rekordą pasiekė dramos kūriniai

Nors "Smuikininkas" šiuo metu yra, pastatymų skaičiaus atžvilgiu, rekordininkas, tačiau New Yorko teatro istorijoje daugiausia kartų buvo suvaidinti du dramos veikalai, būtent, prieš daugelį metų — "Life with Father" (iš viso buvo 3,182 spektakliai) ir "Tobacco Road" (3,182 spektakliai). Vis dėlto, teatro žinovai jau spėja, kad "Fiddler" sugebės nurungti ir anas dvi pjeses, o tai įvyktų kitų metų antrojoje pusėje.

Pats autorius, Prince šiuo metu neabejoja, kad "Fiddler" dar bus statomas, mažiausia, vienerius metus. Pažymėtina, kad šio muzikinio veikalo, pagal Šolom Aleichem apysakas apie pienininką Tevije, premjera įvyko New Yorke, Imperial teatre, 1964 m. rugsėjo 22 d., vėliau jis buvo perkeltas į dar du teatrus.

Kad veikalas yra įgijęs nemažas simpatijas, ypač JAV-se, liudija tai, jog pajamos tik New Yorke bei kituose JAV miestų pastatymuose šiuo metu siekia daugiau kaip 50 milijonų dol. Apskaičiuojama, kad tik šiais, 1971, metais šiame krašte vyks 2,600 šio veikalo pastatymų ir ne tik teatruose, bet ir mokyklose ir pan. Manoma, kad "Fiddler" visame pasauly ligšiol yra matę 35 milijonai žiūrovų.

Plokštelės įvairiomis kalbomis

Veikalas tiek populiarus, kad plokštelių gamintojai lenktyniauja, gamindami vis naujas plokšteles su veikalo melodijomis ar su viso veikalo įgrojimais. Išleisti 43 ištisiniai albumai plokštelėse ir 18 ilgo grojimo plokštelių, su pastatymų ištraukomis anglų, olandų, vokiečių, ispanų, hebrajų, norvegų, švedų, prancūzų, jidiš ir japonų kalbomis.

New Yorko pastatyme pagrindinį Tevije vaidmenį yra vaidinę šie aktoriai: Zero Mostel, Luther Adler, Herschel Bernardi, Harry Goz, Jerry Jarret ir Paul Lipson. Šis pastarasis veikale vaidina, keliuose vaidmenyse, nuo pradžios ir šiame veikale jau yra pasirodęs 3,000 kartų.

12 veikalų — rekordus laimėjusių

Šiuo metu daugiausia kartų statytas muzikinis veikalas New Yorke, Broadway teatruose, tai — "Fiddler on the Roof" — 2,845 spektakliai. Toliau eina kiti vienuolika: "Hello, Dolly" — 2,844, "My Fair Lady", turėjusi ir filmo versiją su A. Hepburn, statyta ir Lietuvoje (2,717 spektakliai), "Man of la Mancha", statytas ir Vilniuje, 1970-71 m. (2,328), "Oklahoma!" (2,212), "South Pacific" (1,925), pastatytas ir Hollywoodo filme, toliau — "Mame" (1,508), "The Sound of Music", taip pat turėjęs sėkmingą versiją filme (1,443), "How to Succeed in Business..." (1,417), "Hellzapoppin" (1,404), "The Music Man" (1,375) ir "Funny Girl" (1,348), turėjusi menkavertę filminę versiją.

Įdomu, kad rudenį, lapkričio mėn., ekranuose pasirodys ir filminė "Fiddler" versija — tai liudija, kad nesibijoma konkurencijos, nes, matyt, publikos pakanka ir teatro ir filmo pastatymams. Visai neseniai tai vyko su "Hello, Dolly" dviem versijomis.

Tokia didelė sėkmė teatre — retas reiškinys. Jis neįmanomas kitur pasauly, bet galimas — Broadwayjuje. Jis daug kuo stebina ir gal labiausiai — savo patvaria, dažniausiai tik vienos kilmės, publika. Lemia ir melodijos, nes... jos "veria širdis".

"Smuikininkas ant stogo" — pagrindiniuose vaidmenyse Peg Murray (kairėje) ir Paul Lipson.

Sprendžiant užsilikusias problemas

P. MELNIKAS

Istorijos bėgyje žmogus, kaip jis nori pasakyti savo kūriniu ir kūrėjas, atrodo, gerai žinojo ką ko tam pasisakymui yra reikalinga. Nėra abejonės, kad toks kūrėjas su ritmu ir vientisu stilium stengėsi imituoti realybę, ir jo rūpesčiai buvo tik kaip ją imituoti? Kas yra reikalinga ir kas nereikalinga bet kokiam geram meno veikalui? Ką parodyti? ko nerodyti? ko vengti? ar tiesiog ignoruoti jame?

Šiose problemose vokiečių rašytojas G. Grass ("Local anaesthetic", 69) atrodo slinkteli į naujus sprendimus, gal pažengia kiek į priekį, ir todėl atsiranda labai įdomiame taške. Aišku, jis naudoja ir praeities laimėjimus literatūroje, bet žinodamas daugelį dar užsilikusių ir neišspręstų problemų, jis drąsiai užsikabina už jų ir pateikia savo eksperimento išdavas skaitytojui. Gali kai kam kilti klausimas, ar literatūros problemos, matant tiek išspausdintos ir girtinos medžiagos, dar egzistuoja? Jų yra nemaža, kaip ir kiekvienoje meno ar mokslo srityje. Pavyzdžiui. Vientisumas grožinės literatūros rašte, atrodo, reikalauja junginių, lyg savotiško tuščiažiodžiavimo, ir tiems junginiams, kai peršokama nuo vieno dalyko prie kito, reikia vietos, o tai yra neekonomiška. Vengdamas junginių, kurių realiame gyvenime beveik nepasitaiko, G. Grass, daugiau vietos randa ir skiria kitiems dalykams. Išsilaisvinęs nuo bereikalingo — pereinamojo žodžių junginių balasto, jis taiko tiesiog į tai, kas jam patinka ir į jam atrodančius ypatingus ir svarbesnius to dalyko aspektus. Jo atsakymas į junginius yra fragmentavimas.

Antra. Žmogus vienu duotu momentu yra jo veiksmo ir minčių suma, ne tik praeityje, dabartyje, bet ir ateity. Literatūra vengia tai parodyti. Tai labai sunku. Tam vartojami atskiri skyreliai ar šiaip, ypač praeitis, stengiamasi nuosaikiai ir su paruošimu paberti tarpe įvykių, taip sakant, pakišti skaitytojui kaip ant lėkštės. G. Grass praeitį tiesiog teškia be jokių paruošimų, be jokio trypčiojimo vietoje, kad va, štai netrukus bus duodami žmogaus praeities gabalai. Be jokio perspėjimo ji staiga atsiranda G. Grass rašte šen ar ten, be dirbtinių — akvarelinių pervedimų, taip sakant, ji jam gali egzistuoti bet kur ir bet kada.

Trečia. Žmogus jaučia ir pergyvena ateitį. Jis dažnai mato savo gyvenimo rytojų, tos ateities net kelis variantus. Žmogus galvoja, kas atsitiks rytoj. G.Grass tuo nepaprastai domisi. Jo žmogus gal todėl atrodo toks lyg tikras žmogus. Jis leidžia jam spėlioti, leidžia jam kalbėti, ką jis kalbės rytoj, leidžia žaisti įvairiom fikcinių dialogų projekcijom į rytdieną, arba kas atsitiks ar neatsitiks už kelių valandų ar minučių. Jo žmogus užsiima dialogu (klausimais ir įsivaizduotais atsakymais) net neatverdamas burnos, ir realybė nuo to ne tik nenukenčia, bet dar sustiprėja. Tradicinė fikcija retai išdrįsta net to pamėginti.

Ketvirta. Žmogus mėgsta ir erudiciją, jis mėgsta teorizuoti, kad ir klaidingai, nori sau ir kitiems lyg nuo balkono pakalbėti, ypač, je jis yra kurioje nors srityje apsiskaitęs ar išsilavinęs. Geologija yra G. Grass specialybė, ji jam tiesiog egzistuoja. Ir jis jos nevengia savo raštuose. Todėl apie geologiją, cementą ir kt. dalykus jis vos ne traktatą ten prirašo ir tuo parodo save išverstą, kaip kišenę, ir jauti, kad už to geologinio fasado slepiasi tikras ir autentiškas žmogus aišku, tai tas pats rašytojas G. Grass su savo cemento erudicija, nebijąs nusikalsti fikcijas "neteorizuok!" tradicijai.

Penkta. Jis pasileidžia ir į elementarinę emociją: "O, vargas man", "ak, Šv. Apolonija, gelbėk mane!" ir kitus atsidusimus, kas pakerta jo žmogaus herojiškumą, bet kartu padaro jį mums artimesnį ir "Dievuli mano" tiesiog malonesnį.

Kaip visa tai G. Grass sutvarko techniškai? Jo romanas yra sulipdytas iš šešių eilučių, puslapio, dviejų ar ilgiausiųjų 4 psl. gabalėlių, tarp jų išleidžiant po eilutę. Tie gabalai — vienetai yra išbaigti — tai detalės, kurios nors nuotaikos, įvykio, teorijos, minties, praeities ar projekcijos į ateitį. Kartais lyg atrodo, kad jie nesiklijuoja tarp savęs, bet G Grass tai jaučia ir dėl to vis primena; skliausteliuose prirašo trumpų sakinių ar prideda tarpe tokių gabalėlių, kuriuose jis jungia ir primena sau ir skaitytojui apie knygos temą, kuri yra paprastutė: gimnazjos mokytojas taiso dantis ir rūpinasi vienu mokiniu — protesto ženklan norinčiu sudeginti viešai savo šunį Max.

Įdomumo, paįvairinimo dėlei jis dažnai pasakoja apie praeitį, kartais net trečiuoju asmeniu: "vieną kartą vienas jaunikaitis"; pasakoja ką dantisto laukiamajame perskaito žurnaluose, ką mato televizijos ekrane arba komponuoja savo vaizduotėje filmiškus praeities vaizdus, juos taiso, perkelia į kitą aplinką ir pasąmonėje dantisto klausia: "Ar negeriau visa tai atrodo?" Rezultate gabalų ilgis —trumpas, vidutinis ar ilgesnis — jų eilė knygoje sudaro jo asmenišką, kartais pretenzingą kompoziciją; tema šiandieninė; žmogus gyvas, kiek kampuotas, bet įtikinamas, nes parodytas įvairiose plotmėse, veikalas ekonomiškas ir tiesus, nes be tradicinio junginių paruošimo, tuščiažodžiavimo; aiškus, nes žinoma ką G. Grass nori iškelti, ką parodyti ir ką tiesiog ignoruoti.

—o—

TYRIMŲ STOTIS PIETŲ POLIUJE

Pietų poliuje amerikiečiai stato tyrimų stotį. Išaugs specialus kupolas 50 pėdų aukštumo, 164 pėdos skersmens. Čia bus knygynas, paštas, mokslo patalpos, gyvenamieji kambariai, komunikacijų centras, susirinkimų salė ir dar kitų įrengimų. Su tuo kupolu bus T formoje sujungta kitas pastatas, kur bus medicinos stotis, jėgainė, kuro atsargos, garažai.

Šis planas vadinamas Deep Freeze ir čia tyrimai bus vykdomi per 10-15 ateinančių metų. Šią pietų poliaus tyrimų stotį suprojektavo JAV laivyno inžinieriai; jie prižiūri ir statybą. Didžiuosiuose šalčiuose statybos darbai sustoja, bet jie vėl prasidės lapkričio mėn. Tada ten 50-75 žmonės dirbs keliomis pamainomis ištisą parą. Visą statybos medžiagą reikia pristatyti lėktuvais. Kai temperatūra nukrinta žemiau 60 laipsnių Fahrenheito, lėktuvai nebeskrenda.

Kai tyrimų stotis bus baigta, ten apsigyvenę mokslininkai darys ledo gręžimus, tirs tose srityse pasirodančius pingvinus, Antarktikos orą ir t. t.

Žymus, tik mažai suprastas mokslininkas

ALFONSAS INDREIKA

Tylusis, kuklusis mokslininkas agr. Juozas Klevaitis būrio bičiulių, draugų bei artimųjų liepos 21 dieną buvo palydėtas į Šv. Kazimiero kapines Chicagoje ir paguldytas šalia jo gerojo bičiulio prof. Vito Manelio. Tai buvo, anot kan. Tumo - Vaižganto, glūdįs deimančiukas, mokslininkas, tik plačiajai visuomenei mažiau težinomas. Lietuvoj arti pusės savo amžiaus buvo įnikęs į bandomuosius laukelius arba užsidaręs triūsė laboratorijose. Su didžiausiu veržlumu pats ieškojo naujų deimančiukų - našesnių, tobulesnių visam kraštui ūkiškų vertybių.

Eenciklopedinės žinios pernelyg kuklios, neišsakytos. Gimęs 1901 m. kovo 13 d., Daukniūnų km., Naujamiesčio vlsč., Panevėžio apskr. Baigęs Panevėžio gimnaziją (1921), Dotnuvos žemės ūkio technikumą (1923) ir išklausęs Žemės ūkio akademijos kursą (1927).

Protarpiais buvo įvairiose pareigose: Dotnuvos selekcijos stoties laborantas ir kurį laiką vedėjo padėjėjas, Žemės ūkio akademijos žemdirbystės katedros laborantas, Pašarinių augalų skyriaus vedėjas ir Valinavos (prie Žemės ūkio akademijos) pašarinių augalų selekcijos ir bandomosios stoties direktorius. Vokietijoj buvo Aldenburgo lietuvių gimnazijos mokytojas (1945-49).

Moksliniai ir kiti darbai

Juozas Klevaitis daugiausia laiko ir dėmesio skyrė Dotnuvos selekcijos stočiai, kuri buvo vienintelė tokios rūšies augalų tyrimo institucija visose Balitijos valstybėse. Jos įkūrėjas ir vedėjas buvo prof. D. Rudzinskis (1922-1932).

J. Klevaitis, bedirbdamas selekcijos stotyje, pirmą kartą darė augalų atranką, išaugindamas svarbiųjų pašarinių žolių veislių: tikrąjį eraičyną - Dotnuva I, motiejukus - Gintaras, kamuolę ASTA, pievinę miglę Danga, baltąjų smilgą — Pirma (Guoda), dirvinę dirsę - Gaurė ir kt. Be to, darė bandymus su raudonaisiais dobilais — kryžiavo baltažiedžius su daugialapiais. Tikslas — padidinti pašarinę vertę ir bendrą masę.

Parašė ir išleido: Pašarinių žolių vardyną; Pašarines žoles ir suglaustas žinias apie jas; "Mano darželį". Rašinėjo Žemės ūkio akademijos metraštin, Žemės ūkin ir kt.

Juozas Klevaitis

Be to, tyrinėjo ir stebėjo Lietuvos varpinių augalų žydėjimo laiką paros metu. Šiam darbui reikėjo nepaprasto kruopštumo ir kantrybės. Nežiūrint oro sąlygų, reikėjo ir vidurnaktį rinkti žieda-dulkės originaliu, jo sugalvotu būdu. Pirmieji darbo duomenys buvo paskelbti Tarptautiniam Agrikultūros leidiny, Romoj. Iržuolų, pasipuošė tai buvo tokios rūšies pirmieji pasauly mokslo tyrimai.

Švedijoj, Danijoj

Nepriklausomybės laikmečiu J. Klevaitis buvo išsiųstas Švedijon ir Danijon dar pasirinkti daugiau mokslinių žinių. Švedai ir danai atkreipė į jį dėmesį, stebėdamiesi J. Klevaičio nepaprastu pastabumu, giliu augalų pažinimu. Ypatingai buvo nustebinti jo "iš akies" apytikriu maisto medžiagų atsargos suvokimu augaluose. Ypač azoto atveju.

Švedai J. Klevaičiui net buvo pasiūlę garsiausioj pasauly selekcijos stoty — Swaloef pašarinių augalų skyriaus vedėjo pareigas su mėnesine 2000 kronų (apie 3500 litų) alga. Tačiau Klevaitis, kaip idealistas, tuo nebuvo suviliotas. Jis norėjo būti naudingas savam kraštui. Švedų Swaloef'o selekcijos stoties vadovybė, apgailestaudama jo grįžimą Lietuvon, Lietuvos Žemės ūkio ministerijai buvo atsiuntusi apie J. Klevaitį geriausius atsiliepimus. Tarp kita ko, jie (švedai) sakėsi net negalį pasakyti, kas iš ko daugiau pasimokę — ar jie iš J. Klevaičio, ar priešingai — Klevaitis iš jų.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse

J. Klevaitis, kaip gamtos vaikas, vėliausiąją jaunystę praleidęs, augalus betyrinėdamas, patekęs į didmiestį (Chicagą), pianinų fabrike "duso", tarytum aras narve. Ir kai Faustina ir Vitas Maneliai, įsigiję erdvią buveinę už miesto ribų, pakvietė ir jį ten drauge keltis, tai Klevaitis buvo pasijutęs, lyg anas Krėvės aras, besiekiąs išsvajotų dangaus mėlynių.

F. ir V. Manelių buveinės vaizdas, J. Klevaičio darbščiųjų rankų vaiskrūmiai, vaismedžiai ir daržai; pastatydinti šiltnamiai. Ir visa sodyba, tarp šimtamečių ąžuolų, pasipuošė dekoratyviniais krūmais ir gėlėmis. Atliekamuoju laiku čia J. Klevaitis dar darė ir mokslinių "išdaigų" — bandė išauginti naujų, įdomesnių gėlių veislių.

Kiti pomėgiai ir darbštumas

J. Klevaičio gabumai nesiribojo tik augalų selekcija, gėlėmis. Buvo ir šiaip gana nagingas ir išradingas. Labai domėjosi elektra, radiju bei dailidės darbu. Buvo sugalvojęs ir įrengęs ypač įdomių elektrinių patobulinimų kasdieniams poreikiams. J. Klevaitis darbštumą savyje vos talpino. Jam darbui dienų vis buvo mažai. O net ir pačiam pasirūpinti savimi jam vis trūko laiko.

J. Klevaičio būdingiausieji bruožai buvo: paslaugumas, dosnumas. Netaupė nei Lietuvoj, nei Amerikoj. Lietuvoj nuo kasdienių būtinųjų reikalų atliekamą litą išleisdavo šalpai ir moksliniams tyrinėjimams. Dotnuvos pradžios mokykloje net keletą nepasiturinčiųjų mokinių nuolat jis šelpdavo. Amerikoje taipgi gyveno be santaupų. Atliekamą doleri skyrė tik įvairiems savo bandymams.

Nemėgo reklamų, nė rėksmingųjų plakatų. Ir jo talentingieji moksliniai sugebėjimai šiame didžiam, pramoningam krašte liko nepastebėti.

J. Klevaitį globojo ir juo rūpinosi kaip savo šeimos nariu iki paskutinės valandos Faustina ir Mečys Mackevičiai. Jų rūpesčiu jis buvo ir gražiai palaidotas.

Juozas Klevaitis, bekovodamas su nenugalimu priešu — plaučių vėžiu, išėjo iš gyvųjų tarpo su viltimi dar pamatyti jo labai mylėtą tėvynę ir joje augintąsias gėles. Iškeliaudamas paliko giliai įspaustą mokslininko ir humanisto brydę, gero žmogaus pavyzdį.

Mirė režisierius M. St. Denis

Prancūzų kilmės aktorius, režisierius Michel J. St. Denis mirė Londone, sulaukęs 73 m. amžiaus. Jis artimai bendradarbiavo su lietuvių kilmės aktoriumi Jonu Gielgudu.

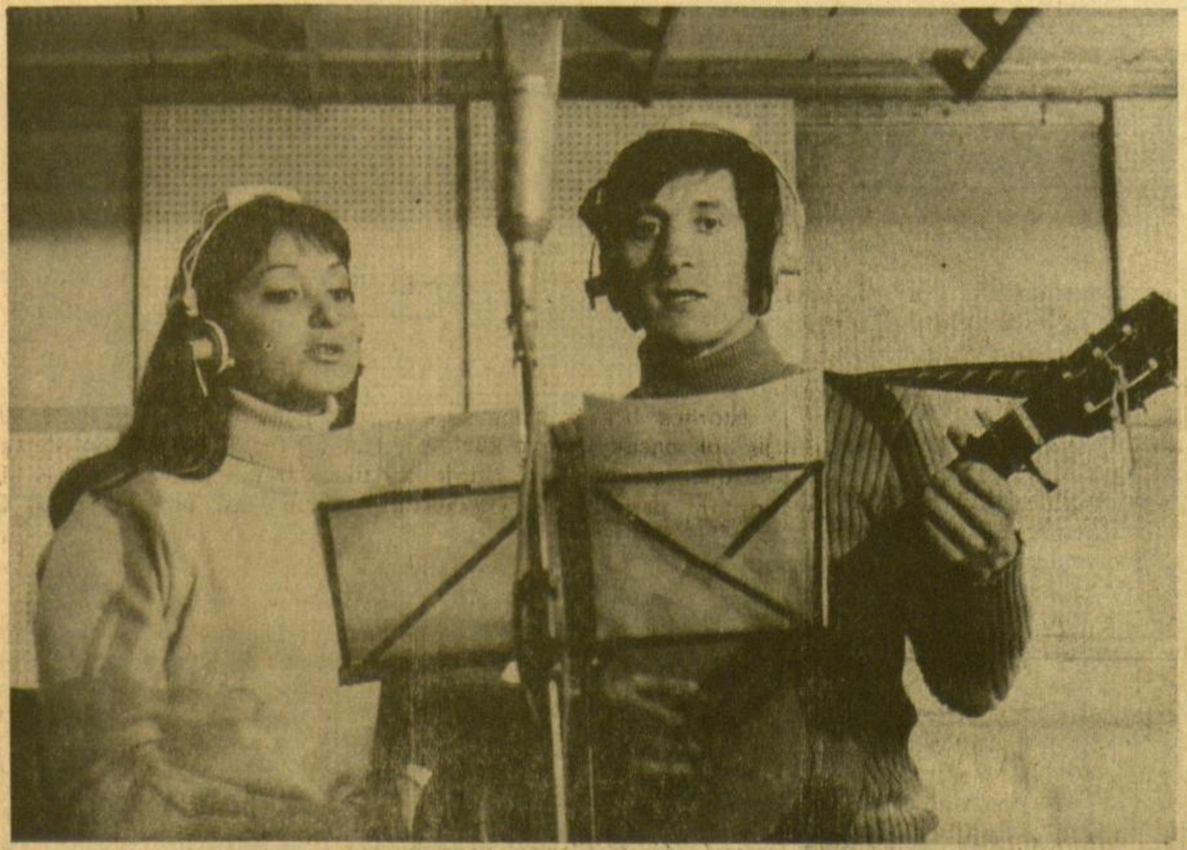

Astra ir Alfredas Šalčiai, pramoginių dainų dainininkai, gyvenantys Vokietijoje, rugsėjo mėnesio pradžioje pradeda gastroles Amerikoje. Jų plokštelėse įdainuotos dainos jau susilaukė nemažo pasisekimo Europoje. Dainuoja vokiečių, anglų ir lietuvių kalbomis. Dvynukai Astra ir Alfredas yra lankę Vasario 16 gimnaziją. Vėliau studijavo muziką ir dainavimą. Jų koncertą lietuviams Chicagoje numatoma surengti rugsėjo 19 d.

MŪSŲ KALBA

RED. DR. PR. SKARDŽIUS

Lietuviškieji žydų kalbos skoliniai

Šis dalykas man pasirodė įdomus keliais atžvilgiais: viena, apie kalbinius lietuvių žydų santykius lig šiol dar niekas nėra specialiau rašęs; antra, pernai Lietuvoj pasirodė gana rimtai ir sumaningai parašyta Ch. Lemcheno knygelė *Lietuvių kalbos įtaka Lietuvos žydų kalbai; lietuviškieji skoliniai* (Vilnius, 1970); ir, trečia, šios knygelės autorius yra Lietuvos žydas, 1904 m. balandžio 21 d. gimęs Papilėj, su juo kartu man teko 1923 m. pradėti studijuoti kalbotyrą Lietuvos universitete, ir vėliau jis yra pasižymėjęs ne tik kaip žodynininkas, bet ir gyvai besidomįs lietuvių bendrinės kalbos kultūros dalykais.

Pats autorius apie minėtą darbą pratarmėj šiaip rašo: "Šis darbas parašytas prieš antrąjį pasaulinį karą, kai Lietuvoje dar buvo keli šimtai tūkstančių žydų, kurie, per keletą šimtmečių gyvendami gretimai su lietuviais ir bendraudami su jais, buvo įleidę gilias šaknis į Lietuvos žemę. Tas kelis amžius trukęs dviejų tautų bendravimas paliko žymių pėdsakų Lietuvos žydų kalboje. Čia pateikiama knygutė yra vienintelis ir... nebepakartojamas tyrinėjimas, kaip lietuvių kalba veikė žydų tarmę." Ir tikrai: Lietuvos žydų kalboje randame apsčiai įvairios rūšies lietuviškų žodžių, kurie daugiausia priklauso kasdieniniam aplinkos gyvenimui, pvz.: *banda, ganykla, gūžta, karčiai, krekenas, pašaras...; atolas, bernas, dalgis, duba, jauja, klojimas, pūdymas, pusininkas, sėlenos, svirnas, spragilas...; glėbys, nuodėgulis, pagalys, pliauska, svirtis, srutos,, šakalys...; alksnis, eglė, šermukšnis...; bulvė, grieštis, rūgštynės, spanguolės...; gandras, tetirvinas, vanagas; menkė, ungurys, vėgėlė...; ežeras, klanas, pelkė, purvynas, speigas, pusnynas, ruduo* ir kt.

Lietuviški žodžiai žydų kalboje yra daugiau ar mažiau pakeisti, pritaikyti prie savo kalbos sistemos, pvz.: *ašekes — ašakos, bimbale* "tokia didelė musė" — *bimbalas, bitnik* "žmogus, su kuriuo turime reikalų; bičiulis, draugas". — *bitninkas (bitininkas), dajge — daigas, darzene — daržinė, grešte — grieštis, joje — jauja, kejp (kojp) — kaupas, klones — kluonas, kojge* "kūgio pavidalu į krūvą sudėtos malkos" — *kaugė, kratene — kratinys, ojte* "autskarys" — *autas, ose — ucsis, padukales — padūkėlis, pakales — pakulos, pamezges — pamazgos, plejske — pliauska, rojge — raugas, skalke* "šakalys" — *skala, šalemukšnes* "raudonos šermukšnio uogos" — *šermukšnis, šaltenoses* "virtiniai su varške, sūriu", — *šaltanosiai, šeške — šeškas (šeškus), špales (spales) — spaliai, vaneges — vanagas, žabonge — žabangai; bejkšter* (apie arklį — *baikštus, boiger — baugus, pliker — plikas, šeškener* " iš šeško kailių padarytas" (pvz. *šeškener pelc* "šeškenų kailiniai") — *šeškinis...; gaišenen — gaišti, glojdenen — glausti karšenen — karšti, optirpenen — nutirpti* (pvz. *ich hob opgetirpet a fus* "nutirpau koją") taškenen — taškyti ir kt.

Gana dažnai lietuviški skoliniai žydų kalboje turi dalinę, suaurintą, suspecialintą ar niekinamą, pajuokiamą reikšmę, pvz.: *kalbenen* "kalbėti, nemokant ar menkai mokant kalbėti, šiaip taip kalbėti (ypač lietuviškai)" *kalbėti, kompe* "storas, didelis, ne gražiai nuriektas, bet nulaužtas duonos gabalas" — *kampas, kapes* "krikščionių, nežydų kapinės" —*kapai, kapure* "didelė, prasta, nepatinkanti kepurė" — *kepurė, pabėgales* "žmogus be pastogės" — *pabėgėlis, padekdeve* "kvailas žmogelis, mažaprotis" (šalia to ta pačia reikšme sakoma ir *bondepadek* iš *bonde* "bandelė; nerangus žmogus" ir *padėk*) — *padėk Dieve* arba *Dieve padėk, paršuk* (niek.) "kiaulė (apie žmogų)" — *paršiukas, pemenes* "prastas piemuo; piemuo (keikiamasis žodis" — *piemuo, ragene* "pikta moteriškė" — *ragana* "pikta burtininkė, kerėtoja; pikta, biauri moteris", *skruzdeles* "netvarka, kai viskas betvarkiškai sumesta, sujaukta: žmogus, kuris lėtai dirba, vis gaišta" — *skruzdėlė, skrande* "sena moteriškė" — *skranda* "nemušti (neaptraukti) kailiniai", *žmoges*" "prastuolis, kaimietis, nemokytas žmogus" — *žmogus* ir kt.

Iš šitų pavyzdžių aiškiai matyti, kad minėtieji lietuviški žodžiai į Lietuvos žydų kalbą ("litvišer jidis") galėjo patekti tik žydams artimai susiduriant su lietuviais, t. y. kada žydai kasdieniniame gyvenime nuolat maišėsi tarp lietuvių, su jais turėjo nuolatinių reikalų. O tai galėjo įvykti ne miestuose ar šiaip didesniuose centruose, kur žydai paskesniais laikais daugiausia laikydavosi izoliuotai nuo lietuvių arba pvz. Kaune, tarpusavy kalbėdamiesi, dažnai net griebdavosi ir rusų kalbos, bet plačiojoj provincijoj, kaimuose ar miesteliuose, kur jie (žydai) vertėsi įvairiais amatais ar prekyba, pvz. buvo smuklininkai, kromelninkai, įvairių dalykų (kiaušinių, vištų, linų ir kt.) supirkinėtojai, visokie amatininkai, verslininkai, prekybininkai ir tt. Kiek žinoma, seniau kai kurie žydai yra vertęsi ir žemės ūkiu.

P.S.

20 m. kai mirė prof. Pr. Venckus

Prieš 20 metų — 1951 m. rugp. 12 d. Tytuvėnų ežere nuskendo kun. prof. Pranas Venckus, teturėdamas 53 m. amžiaus. Studijas buvo baigęs Gregorianumo universitete, Romoje, teologijos daktaro laipsniu. Dėstė Kauno kunigų seminarijoje, kuri buvo Vyt. Didžiojo universiteto Teologijos - filosofijos fakulteto dalis. Yra parašęs eilę studijinių straipsnių žurnaluose; išspausdinta pora jo fundamentalinės teologijos paskaitų kursų. Velionis buvo brolis dabar veikliai išeivijoje besireiškiančio jėzuito kun. J. Venckaus.

Menas garsintuvuose

Iš pakabinto sienoje paveikslo bus galima girdėti muziką. To pasiekiama, suradus gerą būdą fonografo garsintuvą prijungti prie paveikslo.

— Vilniuje liepos mėn. išleista Jurgio Lebedžio knyga "Mikalojaus Daukšos bibliografija" — 151 psl., 2,000 egz. Suregistruoti M. Daukšos raštų leidimai, ištraukų persispausdinimai, jam skirti straipsniai bei studijos ir kt.

B R I G H T O N
SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
HOME LOANS — INSURED SAVINGS
Serving the Lithuanian Community 57 years with personal attention.
4071 Archer Ave. (West of California Ave.)
Chicago, Illinois 60632 Tel. LA 3-8248

Lietuviškų žodžių gausybė

A. G. GIEDRAITIS

Kartais kam atrodo, kad lietuvių kalbai trūksta žodžių, labiausiai — mokslo, meno, technikos terminų. Taip, tų terminų pritrūksta; jų tenka skolintis ar patiems prasimanyti. Tačiau aplamai lietuvių kalbos žodingumu netenka skųstis. Čia pateikiamas vienas žodis *eiti*. Vienas, bet išsišakojąs į daugybę sinonimų, atseit, tos pačios paskirties žodžių, tik įvairiai tą *eiti* aptariančių, apibūdinančių. Štai jie su trumpais paaiškinimais:

báužti — be rūpesčio, giedriai nusiteikus eiti
biñdzinti — nesmagiam, lyg kuo nusikaltusiam eiti
bỹzinti (byzdinti) — vañgiai, tingiai eiti
bûzlinti — storai apsitaisius palengva eiti
cvàkaluoti — lyg darbo neturint, kur nors išeidinėti
dausióti — kur toli paeiti, nežinia kur išeidinėti
dūbinti — akis nuleidus, lyg susigėdus, lyg ką bloga padarius eiti (Kur dilbini, dilbuke?)
dýrinti — nusiminusiam, be kokio tikslo eiti
drõžti — smagiai eiti (Drožkim, vyrai, į gegužinę)
dūlinti — palengvėle, lyg pranykstančiam
dzim̃binti — lengvom kojom
garmėti — būriu triukšmingai eiti (Pilna troba vyrų prigarmėjo)
górinti — storam, plačiam eiti, užimant daug tako
gõžinti — neakylai, galvą užvertus
gožúoti — plačiu drabužiu, plačiai atrodant, tokį iš tolo labiau matant
griudėti — būriu ir skubant
gùrinti — lyg susigūžusiam
gužėti — būriu negarsiai eiti (Pilna troba prigužėjo moterų)
kẽblinti — pamaži, nevikriai, lyg sustirusiam, lyg nesavom kojom
kėblúoti — nedailiai, lyg nesvelkom kojom
kepšnóti — smulkiais žingsniukais, lyg pustekine
keřvinti — senam palengvėle judėti, eiti
kiáušti — lengvai, be rūpesčio
kiuñinti — mažam vaikučiui dar netvirtais žingsniukais žengti
kiũtinti — patyliai, lyg nematomam, lyg paslaptom
kleĩpti — spėriai kojas metant eiti, ypač nuo ko pabėgant, pasišalinant
klémšti — plačiom pėdom, retu žingsniu
klemšióti — spėriai plačiom pėdom, lyg velkant kojas
klìpytuoti — nevikriom kojom arba apyšlubiam
klišióti — klišam ar tarytum klišam eiti
krapliòti — lyg spitram arba patamsy apsigraibant
kreténti — drebant eiti, ypač senam, persenusiam, ligotam
kuprióti — į kuprą susitraukusiam eiti
kūprinti — kas į kuprą susitraukęs pamažėle eina, lyg ko ieškodamas
kūzúoti — plačiam atrodant arba su nešuliu ant kupros (Kas ten kūzuoja, tą maišgalį ant kupros užsivertęs?)
maulióti — per urvą, per ką nešvarų eiti (Jau tu visus purvynus išmauliojai — žiūrėk, kokios tavo kojos!)
máuti — greit eiti, kur nors skubintis (Vyrai, maukim, kad nepasivėluotumėm...)
pėdinti — lėtom pėdom eiti
pilvióti — pilvą atkišus ar tokį įspūdį sudarant
plevėsúoti — palaidais skvernais, palaidu ar taip atrodančiu drabužiu eiti (pašiepiamas žodis)
pliudrióti — lyg nudribusiom kelnėm
plumpúoti — sunkiai, vargiai eiti, per balas, per purvynus ir pusnynus brendant
plùmpti — sunkiai, vargiai eiti (Kol nuplumpsi tokiu biauriu keliu, vakaras užpuls!)
pūškúoti — per vandenį, per balas, per sniegą brendant (Iš kaimo į kaimą per sniegą pūškuoja, visas apšarmojęs, vos bepakvėpuoja...)
rėplióti — kas lėtai, vos gyvas eina (pašiepiamas žodis)
rūzlinti — tingiai, sunkiai storam, nutukusiam eiti
rūzlióti — kas storas, nutukęs greitokai žengia
skėtrióti — kas lyg skeryčiodamasis eina, bet pašiepiamai ar piktai pasakoma betkam (Antai jau parskėtrioja įsigėręs...)
skvernióti — palaidais skvernais
skriẽti — kas lengvai, lyg vėjo nešamas, eina

(Nukelta į 7 pusl.)

CHICAGO SAVINGS & Loan Assn.
SIŪLO SAVO RĖMĖJAMS
PASAULINIO MASTO MENININKŲ IŠ ĮVAIRIŲ KRAŠTŲ DARBUS!
Juos galima įsigyti už sunkiai patikimą žemą kainą!

Kiekvienas nori įsigyti originalų aliejinį paveikslą . . . Dabar proga jums siūloma. Šie originalūs, aliejiniai talentingų dailininkų iš visų pasaulio kraštų paveikslai gali tapti jūsų nuosavybe už visiems lengvai prieinamą kainą.

KAINOS IKI 75% ŽEMESNĖS, NEI KAD JOS YRA MENO GALERIJOJE

Tų puikios kokybės paveikslų pasiūlymas už tokią žemą kainą yra Chicago Savings and Loan Association paslauga savo rėmėjams kaimyninėse apylinkėse.

Tarp išstatytų paveikslų yra gamtos vaizdai, jūros ir miestų panoramos, naturmortai ir portretai. Visi paveikslai labai puošniai atrodo elegantiškuose, rankomis piaustytuose mediniuose rėmuose. Dydžiai sugrupuoti pagal to paties laikotarpio paveikslus.

Jūs esate maloniai kviečiami aplankyti šią parodą, kuri suteikia puikią progą įsigyti menišką aliejinį paveikslą savo namų dekoracijai, ar kaip dėmesio vertą dovaną, kuri bus originali ir gavėjas ją tikrai įvertins.

Atvykite apžiūrėti šią parodą. Maloniai nustebsite pamatę 75% žemesnes kainas, nei kad jos yra meno galerijoje.

Chicago Savings
AND LOAN ASSOCIATION
6245 So. Western Avenue Phone 476-7575
On Western, 200 feet north of 63rd
PLENTY OF FREE PARKING

Philomena D. Pakel
President

PATOGIOS VALANDOS:

Pirmad.	12 val. d. iki 8 p.p.
Antrad.	9 v.r. iki 4 p.p.
Treč.	Uždaryta visą dieną
Ketv.	9 v.r. iki 8 p.p.
Penkt.	9 v.r. iki 8 p.p.
Šeštad.	9 v.r. iki 12:30 p.p.

NAUJI LEIDINIAI

• LITUANUS, The Lithuanian Quarterly, 1971. Vol. 17, No. 2. Tai vasaros numeris anglų kalba leidžiamo ir keturis kartus metuose išeinančio žurnalo. Lituanus redaguoja prof. dr. Antanas Klimas ir prof. dr. Ignas K. Skrupskelis. Administruoja Jonas Kučėnas. Technikinė priežiūra Ž. Morkūnienės. Redakcijos ir administracijos adresas: Lituanus, P. O. Box 9318, Chicago, Ill. 60690. Metinė prenumerata 8.00 dol.

Pirmu V. Vaitiekūno straipsniu minimas lietuvių trėmimo Sibiran trisdešimtmetis. Raštas tiksłus ir gerai dokumentuotas. Antanas Musteikis atkreipia dėmesį į pačių lietuvių nevertai primirštamą Upton Sinclair romaną "The Jungle", kurio veiksmas vyksta senojoj Chicagos skerdyklų aplinkoj ir kurio pagrindiniai veikėjai yra lietuviai. Čia spausdinamo Antano Musteikio straipsnio antraštė: "The Lithuanian Heroes of The Jungle."

Labai gerai, kad Lituanus redakcija neužmiršta ir artimų savo kaimynų latvių ir estų, kartas nuo karto pateikdama temų iš jų kultūrinio gyvenimo. Šiam žurnalo numery duodamas Aleksander Aspel straipsnis "Founders of Modern Estonian Literary Criticism". Kruopščią studijėlę apie palyginimus lietuviškose patarlėse (Similes in Lithuanian Folk Proverbes) duoda Juozas Tininis. Kaip žinome, šitas darbštus ir daugeliui leidinių savo plunksna talkinęs rašytojas prieš pora savaičių žuvo automobilio katastrofoje Kalifornijoje. Įdomių istorinių detalių pateikia John F. Cadzow, mesdamas žvilgsnį į lietuviškąsias aspiracijas po 1905 metų revoliucijos Rusijoje. Straipsnio antraštė tokia: "Material Germaine To Lithuania Contained in the Stenographic Repoerts of the First and Second Dumas."

Gale duodamos dail. Žumbakienės dešimties darbų puslapinės nuotraukos ir trumpas jos kūrybos apibūdinimas. Manytume, kad nėra labai gerai, kai žurnale meno darbų nuotraukos nukišamos į paskutiniuosius puslapius, lyg koks tik šiaip sau kronikinis dalykas. Akcentuojamą dailininką ir jo darbų nuotraukas reikėtų pagerbti kur nors žurnalo numerio viduryje. Tas pat būtų pasakytina ir apie dedamus poezijos vertimus ir šiaip mūsų literatūros gabalus. Jie neturėtų būti naudojami tik kaip pabaigos užsklanda

Taipgi skaitytojas norėtų daugiau sužinoti apie autorius, kurių raštai numery spausdinami. Apie lietuvius bendradarbius mes patys kiekvienas šį tą žinome arba bent lietuviškon enciklopedijon galime pasižiūrėti. Bet apie kitataučius Lituanus bendradarbius reikėtų nors kelių eilučių išnaša skaitytoją informuoti. O kitatautis skaitytojas (jiems Lituanus labiausiai ir skiriamus) ir apie lietuvius autorius, be pačios pavardės, nieko pačiame žurnale nesužinos. Į šią smulkmeną Lituanus redakcija turėtų atkreipti dėmesį, ypač kai anglų kalba leidžiamoj periodikoj autorių pristatymas skaitytojui bent keliomis išnašinėmis eilutėmis yra visuotinai įprastas dalykas.

• Judita Vaičiūnaitė, PAKARTOJIMAI. Eilėraščiai. Išleido "Vaga" Vilniuj 1971 m. Dailininkas Rimtautas Gibavičius. Tiražas 10,000 egz Rinkinys 136 psl., suskirstytas į dvylika dalių.

Judita Vaičiūnaitė yra viena iš mūsų pirmaujančių poečių, išaugusių ir subrendusių jau pokario dešimtmečiuos Lietuvoje. Ji gimė 1937 metais Kaune. Janina Degutytė (gim. 1928 m.) ir Judita Vaičiūnaitė sudaro patį stiprųjį dvejetą šiandieninėje moteriškoje poezijoje Lietuvoje.

Pirmasis J. Vaičiūnaitės eilėraščių rinkinys "Pavasario akvarelės" pasirodė 1962 m. Toliau vienas po kito išleisti: "Kaip žalias vynas" (1962), "Per saulėtą gaublį (1965), "Vėtrungės" (1966), "Po šiaurės herbais" (1968) ir dabar čia minimi "Pakartojimai".

Ir formos ir temos prasme J. Vaičiūnaitė yra gana šakota poetė, lengvai nugalinti tiek klasikinio, tiek modernaus eilėraščio reikalavimus bei varžtus. Ir tradicinio kaimo pasaulėjauta, ir istorinio miesto tema jai lygiai artimos. Kiekvienai jų išreikšti ji randa nemeluotą ir autentišką žodį. Nestokodama šilto jausmo, ji savo tiek miesto, tiek kaimo temas neišsako liaudinio dainų bernužėlio ar mergužėlės lūpomis, bet ieško savo raštui gilaus istorinio (net priešistorinio) ir filosofinio pamušalo, sakytume, natūralų jausmą savotiškai sukultūrindama, temą padarydama ne vien savo, bet ir visų istorinio likimo dalimi. O tos lietuvių tautos istorinio likimo temos nuolat ir nuolat išnyra Vaičiūnaitės geriausiuos eilėraščiuos. Bet jos patriotika neišsitenka vien tik ilgai įprastiniuose mūsų poezijos žaliojo kaimo posmuos, o ieško, randa ir literatūrine tiesa apgaubia taip pat lietuvių rankomis statyto miesto sienas ar net priešistorinių klodų gelmes. Šiuo pastaruoju atžvilgiu ji artimai susisiekia su prieš 20 metų žemininkų atrastomis temomis, jas tačiau daug kur pakankamai saviškai išgyvendama savotiškam mistikos ir realybės lydiny.

Visais šiais būdingais Vaičiūnaitės poezijos bruožais pasižymi ir pastaroji jos knyga "Pakartojimai". Jų vieną ciklą duodame ir mūsų skaitytojams šios dienos kultūrinio "Draugo" trečiame puslapy.

• ĄKIRAČIAI, 1971 m. gegužės mėn. Nr. 5. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, K. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remeikis ir Z. Rekašius. Redakcijos ir administracijos adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė 10 numerių prenumerata 6.00 dol., atskiro numerio kaina 75 centai.

Naujas mėnraščio numeris, kaip ir visada, pateikia nemažai medžiagos ir svarstymų, liečiančių gyvosios lietuvybės problemas išeivijoje ir tėvynėje. Aktualijos neblogai atrinktos, nors išvadinių sprendimų sugestijos daug kur gali būti gerokai kvestionuotinos. Apžvalgininko dėmesys šį kartą užkliuvo už pokalbio su jaunu, jau čia išsimokslinusiu istoriku dr. Romu Misiūnu. Užklaustas "Akiračių" apie istorijos mokslą šiandieninėje Lietuvoje, daktaras visai vertai sumini eilę pavardžių ir veikalų pavadinimų. O klustelėtas apie mūsų istorikų darbus išeivijoje, trumpai ir drūtai atsako: "Išskyrus straipsnius, nieko yaptingo nėra parašyta." Pirmoj eilėj toliau jis atkreipia dėmesį dar į A. Mackaus Knygų leidimo fondo pažadą išleisti Deveikės "Lietuvos statutą."

Argi tikrai Lietuvos istorijos moksle mes čia išeivijoje tokie biedniokai? O gal tik mūsų jaunasis istorikas išeivijoje paskelbtų studijų nėra skaitęs, gal net jų nėra matęs. Bijomės, kad čia nebūtų analogiškas pakartojimas prieš kelerius metus Los Angeles įvykusio fakto, kai vienas jaunas akademikas rėžė paskaitą, tvirtindamas, kad čionykštė mūsų grožinė literatūra yra visai menka ir neverta dėmesio. Bet, publikos klausimais priremtas, prisipažino, kad tos jo neigiamai vertinamos literatūros jis pats beveik nėra ir skaitęs. Negi dabar ir dr. Romas Misiūnas nėra skaitęs vien tik Lietuvių katalikų mokslų akademijos leidinių: keturių didžiulių "Suvažiavimo darbų" tomų, penkių tokių pat "Metraščio" tomų, kuriuose istorinės temos net dominuoja tarp kitų mokslo sričių. Ne viena ten randamų istorinių temų, išleista atskira knyga, sudarytų ne dešimtis, bet šimtus psl. "Suvažiavimo darbuose" ir "Metraštyje" įvairias istorines problemas svarsto rimti Lietuvos istorijos mokslo šulai, kaip Zenonas Ivinskis, Juozas Jakštas, Antanas Kučas, Simas Sužiedėlis, Rapolas Krasauskas, Viktoras Gidžiūnas, Paulius Rabikauskas, Juozas Vaišnora ir kt. O kur dar atskirai Akademijos išleista J. Vaišnoros plati istorinė studija "Marijos garbinimas Lietuvoje," kur dar prof. J. Ereto parašytoji monografija "Kazys Pakštas" ir Kučo monografija "Kun. Antanas Staniukynas", kur dar to paties Kučo redaguotoji ir neseniai Lietuvių Enciklopedijos leidyklos išleistoji "Amerikos lietuvių istorija", o kur dar LKM Akademijos neseniai išleistas Lietuvos vyskupų Relacijų pirmasis tomas (bus keturi) ir kt. Argi jaunas istorijos mokslo daktaras Romas Misiūnas šito visko nežino? Dar blogiau, jei žino ir nutyli. Negi dar vis būtume neatsikratę kadaise dr. Vinco Kudirkos minėto "lietuviškojo" bruožo — iškelti darbus (ne tik darbus, bet jau ir pažadus!) tik tų, kurie nešioja kelines tų pačių dryžių, kaip ir aš pats, ir visai nematyti darbų tų, kurie apsimovę kitokių dryžių kelinėmis.

Pagaliau ir šalia Lietuvių katalikų mokslo akademijos mūsų istorikų čia padaryta nemažai. Greitosiomis, sakysim, galvon ateina Adolfo Šapokos 334 psl. knyga "Senasis Vilnius" — miesto istorijos bruožai iki XVII amž. pabaigos; to paties A. Kučo net kelių čionykščių mūsų parapijų ir LRK susivienijimo istorijos. Iš istorinės atsiminimų literatūros štai kone 500 psl. Rapolo Skipičio knyga "Nepriklausoma Lietuva". Pagaliau išeivijos sąlygose ne viską lengva, kas parašoma, išleisti ir atskira knyga. Todėl ir mūsų istorikų nemaža raštų yra paskelbta lietuvių ir svetimųjų kalbų atitinkamoj periodikoj. Ir dažnu atveju tai nėra tik šiaip sau straipsniai, bet nemažo dėmesio vertos studijos. O kiek dar mūsų istorikų mokslinio žinojimo sutelkta visuose 37 čia išleistos Lietuvių enciklopedijos tomuos. Nemažai parašyta ir svetimomis kalbomis, sakysim, kad ir prof. dr. Gimbutienės studija apie senąją baltų kultūrą "The Balts", išleista žinomos Praeger leidyklos. Negalima lengvai ranka numoti ir į čia leidžiamo žurnalo "Tautos Praeities" lapus, kurio lig šiol išėjo du didžiuliai tomai, viso daugiau kaip 1500 psl. Ir šitokiam, toli gražu dar nepilnam, kontekste sakyti, kad mūsų istorikai čia nieko ypatingo neparašė, o tik straipsniukus, yra ir savo profesijos, ir savo vyresnių kolegų elementarus negerbimas.

Aplamai, jaunieji čionykščiai mūsų intelektualai (ar jie būtų istorijos, literatūros ar kitokių humanitarinių mokslų specialistai), savoj mokslo srity, užgriebdami lituanistiką, neretai parodo tik provizorinį atsitiktinį ir labai netolydų jos žinojimą. Gražiu pavyzdžiu jiems čia galėtų būti kaip tik jauni amerikiečiai profesoriai, kalbininkai W. Schmalstieg ir prof. G. Ford, kurie kalbotyros mokslo lituanistines naujienas daug sąžiningiau seka ir žino, negu savoms specialybėms artimą lituanistiką jaunieji mūsiškiai.

ALICE'S RESTAURANT
Lithuanian & American Style
Served Daily
Meat or Ham Dumplings w/bacon w/bacon sauce. Cheese Dumplings & Sour Cream Kugelis & Sour Cream.
FEATURING NOW
Our Famous Cold Beet Soup
CLOSED SUNDAYS
3206 S. HALSTED, 842-8813

DAUG PRISKALDYTA

(Atkelta iš 2 pusl.)

ti ekonominiai motyvai. Povilas VI, kalbėdamas Jungtinėse Tautose, labai energingai pasisakė prieš šią galvoseną. Priėmus šį principą, kaip galiojantį, mes automatiškai pereiname su šia problema iš humanizmo į gyvulininkystę, kur dauginimas individų yra apsprendžiamas ekonominiais motyvais. Nėra galiojantis tvirtinimas, kad žemė negalės žmonių išmaitinti. Žmonija, kuri sugeba nuskristi į mėnulį, gali sugebėti ir visą Ramųjį vandenyną paversti daržu, auginančiu įvairias žmogaus maistui reikalingas medžiagas. Ir tai jau yra šiandieninių galimybių ribose.

Žmogus neturi būti skaičiuojamas. Senovės žydai įsižeisdavo, kai juos kas pradėdavo skaičiuoti. Anapus šio įsižeidimo glūdi gili religiškai humanistinė mintis, kad žmogus yra vertingas kaip šis žmogus, o ne kaip masės dalis. Įvesti statistinį metodą žmogaus likiminėms studijoms būtų žmogaus prigimties nesupratimas. Dr. Valančius šiuo atveju galėtų galvoti labiau religiškai ir mažiau recionalistiškai.

Nobelio premijos bažnyčioje

Šiemet Nobelio premijos bus įteiktos vienoje iš Stockholmo bažnyčių, kadangi koncertų salė, kur paprastai vyksta premijų įteikimas, yra remontuojama.

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

GĖLĖS
Vestuvėms, banketams, laidotuvėms ir kitokioms progoms
GUŽAUSKŲ
Beverly Hills Gėlinyčia
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
TEL. PR 8-0833 — PR 8-0834

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpiaustyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 So., Oakley Ave., Chicago
Tel. VIrginia 7-7258 - 59

NAMŲ TAISYMO DARBAI
Stataus, dažymo ir visus kitus darbus atlieka lietuvis — labai prieinama kaina.
SKAMBINTI RE 7-9615

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
IR MĖGĖJAMS
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.
REIKMENYS FOTOGRAFAMS
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PRospect 6-8998

PETE'S AUTO REPAIR
Taisau MOTORUS, STABDŽIUS, Transmisijas Starterius, Alternatorius, Motor Tune-up. Ir kitus pataisymus. PETRAS PIŠNYS, sav., 6211 - 15 South Damen Avenue — TEL. 737 - 3988.

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE
6% 5%
INSURED
Mokamas už dviejų Metų Certificatų sąskaitas Minimum $5,000.00
Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.
PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. .... 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. .... 9 v. r. iki 5 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

Muziejaus retenybė
PASKUTINIAI NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS LAIKŲ PRISIMINIMAI!
. . . Dar turime pardavimui baigiančių pranykti lietuviškų monetų.
5 litų — J. Basanavičius, 10 litų — Vytautas Didysis, 10 litų — prez. A. Smetona ir kitos. Kainoraštis pareikalavus.
P. ZABLOCKIS, 2332 Ontario St., Vancouver, B. C., CANADA

foto V. MAŽELIS
* Vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
* Portretūra
* Meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai
Telef. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

Chrysler-Plymouth Prices start at
$1915*
*$1915. Manufacturer's suggested retail price for a Cricket available at selected Plymouth dealers'. Price excludes state and local taxes, destination charges, and dealer new-car preparation charges.
AUTHORIZED DEALERS CHRYSLER MOTORS CORPORATION
BALZEKAS MOTORS
PLYMOUTH — FURY — VALIANT — SATELITE — STATION WAGONS
ROADRUNNER — BARRACUDA — DUSTER
Pirkite dabar, kai kainos yra žymiai sumažintos 1971 metų visiems automobiliams prieš pasirodant naujiems 1972 modeliams.
4030 Archer Avenue Tel. — VI 7-1515

NESENI ĮVYKIAI LIETUVOJE
Atvaizduoti neseniai išėjusiame O. Nendrės romane
ANTROJI BANGA
Apie šį romaną rašo:
"O. Nendrė lengvu stiliumi mum pristato Lietuvos ūkininką: nefantazuotą, bet tikrą, tiek savo išore, tiek savo vidumi: siekiantį aukštų idealų, giliai religingą, suprantantį socialinius reikalus" (Darbininkas, 1970, 73 nr.).
"O. Nendrės pasakojimas apie tai yra subtilus ir patraukiąs. Ištisai visa knyga yra parašyta gyva ir sklandžia dialogine forma. Todėl beskaitant tarsi užsimiršti, kad turi knygą rankoje, o vien tik klausaisi gyvų pokalbių, pats pasijunti besąs tarp gyvų žmonių" (Tėviškės Aidai, 1970, 42 nr.).
Knyga gaunama "DRAUGE" ir pas platintojus.
Kaina $3.50

Prof. S. Kolupailos monografijos didžioji darbo dalis atlikta

Prof. dr. S. Kolupailos monografijos pirmasis bendradarbis inžinierius Ksaveras Kaunas jau prieš trejus metus parašė profesoriaus biografijos metmenis, apie 100 psl. mašinraščio. Šeimai leidus, autorius galėjo pasinaudoti privačiu profesoriaus archyvu. Dabar toji biografija galutinai ruošiama spaudai. Antrasis bendradarbis, inž. Juozas V. Danys, buv. VD universiteto docentas, baigė rašyti pagrindinę studiją apie profesorių Kolupailą, kaip mokslininką. Jis taip pat surašė jo mokslinių knygų ir straipsnių pilną bibliografiją, kuri drauge su Liet. Encikl. pagrindiniais straipsniais siekia 340 įrašų. Atrodo, kad dar nebaigta prof. Kolupailos publicistikos bibliografija turės apie 370 įrašų, taigi, iš viso apie 710 bibliografinių pozicijų. Kun. dr. Juozas Prunskis parašė savo trumpus atsiminimus iš daugelio metų bendradarbiavimo su dr. Kolupaila Lietuvoje "XX Amžiaus'' ir Amerikoje "Draugo" dienraščiuose.

Flamų ir olandų poezijos antologija lietuvių kalba

Zenta Tenisonaitė-Hellemans, kurios parengtą lietuvių poezijos antologiją flamiškai esame praėjusį šeštadienį aprašę "Naujų leidinių" skyriuje, flamų ir olandų XX amžiaus poezijos rinktinę verčia lietuvių kalbon. Tai bus pirmą kartą toks didelis šių tautų naujosios poezijos pluoštas išverstas lietuvių kalbon.

Literatūros ir meno premijos Lietuvoje

Okupuotoje Lietuvoje paskirtos šiemetinės vadinamos "respublikinės premijos". Jas gavo 35 mokslo ir technikos bei literatūros ir meno darbuotojai. Literatūros ir meno srityje premijos paskirtos rašytojams J. Avyžiui — už romaną "Sodybų tuštėjimo metas", V. Dautartui — už vaikų literatūros kūrinius, solistei E. Čiudakovai, S. Sondeckiui, Valstybinės filharmonijos kamerinio orkestro vadovui, skulptoriui N. Petruliui — už paminklo V. Leninui Kauno mieste sukūrimą, B. Žilytei — už iliustracijas vaikų knygoms, architektams A. Nasvyčiui ir V. Nasvyčiui — už rekonstrukcijų ir interjerų projektus, arch. V. Čekanauskui — už gyvenamųjų rajonų projektus, prof. K. Kazlauskui — už "Istorinę lietuvių kalbos gramatiką" (premija mokslininkui paskirta po jo nužudymo), už "Lietuvos Bibliografiją, A serija, 1547 - 1861" premija paskirta G. Juodpalytei, N. T. Kišūnienei, J. Rimantui. M. Ročkai ir A. Ulpiui.

Antanas Vaičiulaitis flamiškai

Antverpene, Belgijoj, gyvenanti Zenta Tenisonaitė - Hellemans flamų kalbon išvertė Antano Vaičiulaičio knygą "Mūsų mažoji sesuo". Su rankraščiu šiuo metu susipažįsta viena flamų leidykla.

— *Joseph Stanley*, vienas iš pirmaujančių Broadway aktorių, gamintojas filmų, kuriuose vaidino J. Durante, P. Page, M. Rooney ir kiti, mirė West Los Angeles, sulaukęs 81 m. amžiaus.

Padangių įvykiai rugpiūčio mėnesį

Šį mėnesį įvyksta du užtemimai: mėnulio, įvykęs naktį iš 6 į 7 dieną, matomas Azijoj, Australijoj, Indonesijoj, Afrikoj ir Europoj, ir saulės užtemimas, kurs įvyks rugpiūčio 20-21 d. Šis bus matomas Naujojoj Zelandijoj ir rytinėj Australijos daly kaip dalinis saulės užtemimas. Tik trečdalis saulės disko bus uždengta.

Daugiausia dėmesio šį mėnesį susilaukia Marsas, nes 11 dieną jis priartėjo prie žemės tik per 34.92 milijonus mylių. Tokie priartėjimai labai retai pasitaiko, todėl astronomai kruopščiai jį stebėjo. Kai kurie net lėktuvais buvo pasikėlę į dideles aukštumas viršum tirščiausios atmosferos dalies, kad ten, atmosferos netrukdomi, galėtų preciziniais instrumentais kaip galima daugiau žinių apie Marsą išgauti. Jis dabar labai šviesus (ryškumas net — 2.6). Randamas Capricornus žvaigždyne.

Jupiteris šį kartą ne toks šviesus. Jo ryškumas siekia tik — 1.7. Randamas Libra žvaigždyne. Patogus stebėti vakarais. Per žiūronus įdomu stebėti jo ryškiuosius Galilėjaus satelitus: Io, Europa, Ganymedas ir Calisto. Tarytum mažyčiai ugnies lašeliai kas vakaras vis kitoje vietoje aplink didžiulį Jupiterio dišką išsidėstę.

Tačiau šviesiausia iš planetų vis dėl to Venera. Ji šviečia net — 3.4 ryškumo, bet matoma tik rytmečiais, vos pusvalandis prieš saulės tekėjimą. Rugpiūčio 27 d. ji visai išnyks iš dangaus skliauto, nes tada ji pasieks išorinę konjunkciją su saule.

A. R.

Poleminis filmas apie vabzdžius

STASĖ SEMĖNIENĖ

"Hellstrom Chronicle" yra vėl vienas tų filmų, kurį nesivaržydami gali žiūrėti tėvai kartu su savo vaikais. Ypač į vasaros pabaigą, kai vaikai pasidaro nenuoramos vieną iš nuobodumo. Šis filmas yra viena malonių pramogų visai šeimai.

"Jei jūs bent vieną akimirksnį drįstumėte pagalvoti, kad tai yra beprotybė"..., "pragysta" dr. Nils Hellstrom filmo pradžioje, lyg tuo pačiu atskleisdamas pirmąją užuominą, kad tai bus iš tikrųjų kuone pamišėlio darbas ir kad jo filmas yra poleminis.

Hellstrom yra fantazijos sukurtas mokslininkas su gera doze neįtikinamos vaizduotės, suvaidintas aktoriaus Lawrence Pressman. Jis pasakoja ir prileidžia, kad gavo šį dokumentinį filmą apie vabzdžius iš tikrų šaltinių. Jis taipgi pranašauja, kad žmonėms, kaipo rasei, artinasi Paskutiniojo teismo diena. Vabzdžiai buvo žemėje pirmieji (net 300 milijonų metų anksčiau už mus) ir jie gyvuos po mūsų, pralenkdami mus.

Šios šaltos pažiūros filme dokumentuojamos daugybe didžiojo tvano išvadų. Gal tie įrodinėjimai ir yra faktais pagrįsti, nes kartu duodamas ištisas sąrašas visos eilės auklėjimo institucijų. Hellstrom kartoja tuos faktus pasivaikščiodamas laukais, vairuodamas automobilį, glostydamas teleskopą, su veido išraiška, lyg sakydamas: "Aš jums taip ir sakiau!" Aplamai jis vaizduoja visažinantį profesorių. O nuo jo veido nei momentui nenuslenka vos pastebimas dviprasmiškas šypsnys, lyg jis stebėtų vorą, slenkantį žiūrovo nugara, ar kokią skruzdėlę, išlendant čia iš rankovės.

Šitokiomis scenomis jis pradeda įkyrėti ir net žiūrovą nervinti. Jis mėgina įtaigoti, kad mes patys esame dėl to kalti, kad neklausėme jo perspėjimų ir net nepriėmėme to kaip rimto reikalo. O labiausiai, kad mes ničnieko nedarėme dėl tos daugybės vabzdžių problemos. Lygiai gi tuo pačiu laiku jis teigia, kad nieko ir negalima padaryti. Vabzdžiai viešpataus. Mūsų dienos suskaitytos.

Atmetus minimus prieštaravimus, reikia pasakyti, kad "The Hellstrom Chronicle" turi hipnotiškai užburiančias spalvotas vabzdžių fotografijas. Kaip daugelis gamtos filmų, ir šis yra tikrai realios fotografijos meistriškas išpildymas. Puikiai padidinti, kad atrodytų lyg milžinai, vikšrai pražysta į peteliškes, termitai (didžiosios, baltosios Afrikos skruzdėlės) tarnauja savo pasipūtėlei karalienei ir atstumia raudonų skruzdėlių kariuomenę, kovodami lig mirties. Žiogai spiečiasi ėdriai visoje šalyje, o didžiulės, juodos vorų našlės praryja savo trapius mylimuosius.

Dr. Hellstrom taip pabrėžtinai sunkia ranka kirčiuoja sunaikinimą ir mirtį, kad tai bus viena stipriausių priežasčių, kodėl filmas vietomis nepatiks tėvams.

Filmų aparatas gi taip intymiai priartėja prie vabzdžių, kad momentais iš tikrųjų pasijuntame lyg patys būtume jų tarpe. Mes sekame čigonę kandį, bevykstančią į pasimatymą. Mes stebime trumpą, vos septyniolikos valandų, gegužės musės gyvenimą.

Ir tikrai, kadangi vabzdžių fotografija yra taip stebėtinai gera, pasakojimas darosi net per daug įkyrus. Jis yra perdaug teatrališkas ir naivokas filosofine prasme, kad būtų vertas tokios puikios fotografijos. O Paskutiniojo teismo dienos pranašystės gali įbauginti nebent vaikus, o suaugusius tik prajuokinti.

Tad, nors filmas yra ir juokingas, ir sumanus, ir gražus, jis turi nemažai ir visai klaidingų mokslinių pretenzijų.

Gal vabzdžiai paliks ilgai dar ir po mūsų išnykimo žemėje, bet jie visai negalanda peilių prieš mus. Žmogus gali pats labai sėkmingai prieš vabzdžius kovoti ir juos nužudyti. Jau ir dabar žmogus plačiai vartoja DDT ne vien tik soduose prieš tuos pačius "vargšus" vabzdžius.

Lietuviškų žodžių gausybė

(Atkelta iš 5 pusl.)

sliūmpinti — lėtai, lyg paslapčiom eiti (Ir išslimpino, lyg blogi metai...)
sliūkinti — pėtyliai, lyg slepiantis (Kažin kur nusliūkino ta sliūka Sliūkamagdė)
spyriūoti — spėriai greitais žingsniais
spitrióti — kas neapdairiai, lyg spitras, pusaklis eina
spūdinti — taryt atsargiai lėtais žingsniais
stūrinti — kas nevikriai, lyg pastyręs eina
stūpinti — aukštai kojas keliant, pamaži
stumbrinti — kas stambus, nevikrus eina
svyrúoti — kas į priešaką pasvirdamas eina
šáuti — tiesiai, spėriai (Šauk tiesiai per girią, o anapus girios jau ir bus tavo dėdės sodyba)
šleivióti — šleivom, kreivom pėdom
šlerkióti — kojas velkant
šlervióti — kojom šliaužiant
šveīsti — kur nors skubant
tipénti — smulkiais žingsniukais
tráukti — sutartinai būriu
treplénti — smulkiais žingsniukais vos paeinant
tviėksti — gyvu noru kur nors eiti (O kur jau dabar tvieksi, kad taip išsičiutnijai?)
velnióti — piktai, šiurkščiai sakant (O kur velnioji?..)
vilktis — lėtai, tingiai (Tik po vidurnakčio iš kažinkur parsivilko...)
vėplinti — žioplai, lyg lūpą paleidus
vóžti — spėriai, drąsiai (Vožk tiesiai per lauką!)
vėžlióti — lėtai, nevikriai, vėžlio žingsniu eiti (pašiepiamai, piktai tariant)
žirglióti — nevikriai, lyg pasistypčiojant — žirgt, žirgt eiti

Čia pateiktieji sinonimai užrašyti iš keturių jurbarkiškių vyrų. Yra keli žodžiai iš Gelgaudiškio apylinkės, kurių nepasitaiko išgirsti Jurbarko apylinkėje.

Aukščiau pateiktieji sinonimai dar nėra visi, kiek jų žino jurbarkiškiai ir kiti Lietuvos kraštai. Tikėkimės, jie pasirodys išleidžiamam Lietuvių kalbos žodyne.

Kiti lietuvių kalbos žodžiai, rodos, neturi tokios gausybės sinonimų, kaip tasai *eiti*. O žmogaus *ėjimas* taip įvairiai apibūdinamas, kad ir patys žmonės skirtingi. Veidų matome šimtus ir tūkstančius, o saviškius ir pažįstamuosius iš jų lengvai išskiriame. Žmogus kitą žmogų ir iš tolo nori pažinti, dar neįžiūrėdamas jo veido, — tai padėda eisena, o prie eisenos kartais ir apdaras.. Pačaliau ir tas pats žmogus ne visada vienaip gali atrodyti ir ne visada vienaip eiti O daugiausia čia lemia tas, kas patį ėjimą aptaria, apibūdina.

Kur randasi (gimsta), plečiasi ir tobulėja kalba. Ten, kur daugiau žmonių pastabumo. Pastabumas randas ir lavėja gamtos įvairume. Gamtoje ilgiausiai gyvena ūkininkas, piemuo (kerdžius), medžiotojas, žvejys. Jiems daugiausia ir prireikia žodžių daiktų ir minčių įvairybei ilreikšti. Iš tų gamtos vaikų daugiausia ir surinkti bei teberenkami žodžiai ir posakiai Lietuvių kalbos žodynui. Iš jurbarkiškių ūkininkų gauti ir aukščiau pateikiamieji sinonimai.

Kalbai skolinių bene daugiausia pasigauna ir naudoja miestiečiai. Gryniausiu ir gausiausiu kalbos kūrėju ir puoselėtoju iš senų senovės tenka laikyti ūkininką, piemenį (kerdžių), medžiotoją, žvejį.

Vitamino C didysis šaltinis

Sultingųjų "grapefruit" puselės yra mėgiamiausias patiekalas pusryčiams ar "tretysis" — desertas pietums.

Šie vaisiai yra puikūs vitamino C šaltiniai. Parenkant juos turguje ar parduotuvėje, reikia žiūrėti, kad jie būtų kieti, sunkūs ir geros formos. Sunkieji vaisiai paprastai yra su plona oda, kas irgi reiškia, kad jie yra sultingi. Storos odos ir išpurtę nėra sultingi.

Dabar geruose viešbučiuose ar restoranuose paduoda šiuos vaisius pakaitintus orkaitėje. Stebėtina, kaip tai veikia į skonį ir vaisiaus aromatą.

Juos lengva paruošti. Kiekvieną "grapefruito" pusę apiberti rudu cukrumi ir šiek tiek cinamonu. Uždėti po taškelį sviesto ir pakišti po ugnimi (broiler) orkaitėje 10-čiai ar 15 min. (apie 3-4 colius nuo ugnies).

Kai vaisiaus puselės kiek paruduos ir kiaurai sušils, paduoti į stalą karštus.

Taipgi galima pakepinti vaisių puses orkaitėje 15 min. (400 laipsnių).

Rankinis "teleskopas"

Rochestery, N.Y., pradėtas gaminti įtaisas, vadinamas Wrist-Scope, kuris užsidedamas ant rankos kaip rankinis laikrodis. Jis tesveria 5½ uncijos. Juo sporto, gamtos vaizdai padidinami šešis kartus. Kainuoja 15 dol.

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtume būti Jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki $20,000.00

Frank Zogas, President

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4470

5% All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

INSURED

6% 2 Years Savings Certificates (Minimum $5,000)

EUDEIKIS
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktoriai
Trys Moderniškos Koplyčios
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
—TEVAS IR SONUS—
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GRovehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOwnhall 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNŪS
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1008

LEONARD BUKAUSKAS IR SŪNUS
649 East 162nd Street, South Holland
10821 South Michigan Avenue, Chicago
TEL. — CO 4-2228

We give you a little something extra for your money*
*like the highest rates

STANDARD FEDERAL
INSURED
SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Ill. 60632 • 847-1140
ASSETS OVER $155,000,000. RESERVES OVER $13,500,000.
OFFICE HOURS:
Monday, Tuesday, Thursday and Friday, 9 A.M. to 8 P.M.
Saturday, 9 A.M. to Noon • Wednesday, No Business Transacted

REDAGUOJA ST. SEMĖNIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925—5988

ZIGMUNDAS FREUDAS - MOKSLININKAS IR ASMUO

ELENA VASYLIŪNIENĖ

Freudo vardas tap yra surištas su psichoanalizės metodu, kad net į galvą neateina pažvelgti į Freudą kaip į žmogų, mokslininką ir asmenį, kuriam jo paties metodas gali būti taipgi gana sėkmingai pritaikytas. Tad kokia yra paties Freudo pasąmonė? Ir kiek ji turėjo įtakos jo teorijai išsivystyti?

Freudas gimė 1856 m. Freiberge, Moravijoje. Jis savo psichoanalizės teoriją paskelbė, būdamas beveik 40 metų amžiaus, atseit — jau subrendęs mokslininkas. Koks buvo kelias jo teoretinėms pažiūroms išsivystyti, kurios turi tokią didelę įtaką šiandien, ypač Ameriko? 1881 metais gavo medicinos laipsnį ir dirbo keliose laboratorijose Vienoje, labiausiai fiziologijos srityje. Jo pirmas mokslinis darbas buvęs labiau iš zoologijos srities, rašant apie kūno celes. Aplamai, Freudas jau buvo paskelbęs daugiau kaip 30 mokslinių veikalų, kada jis parašė savo svarbią knygą "Isterijos tyrinėjimas", dirbdamas kartu su Breuriu, iš kurio jis skolinosi reikalingos medžiagos..

Kai Freudas susižiedavo su žydaite, vardu Martha Bernays ir planavo ją vesti, jam reikėjo pagalvoti ir apie pelningesnį darbą. Nuo tada jis pradėjo ruoštis praktiniam medicinos darbui. Bet jis nemėgo pačios medicinos praktikos. Jis buvo "apsėstas" pažinimo noro, o jį kur kas labiau domino žmonių santykių problemos, jų kūno struktūra ir pn. Jis dirbo klinikinėje neuropatologijos srityje, kuri reikalavo apsčiai mokslinių eksperimentų. Iš to laikotarpio jis yra parašęs puikų veikalą apie afaziją, kuri jau ir duoda pradžią psichoanalizei. 1885 metais Freudas gavo stipendiją vykti Paryžiun ir dirbti ten su ano laiko žymiuoju psichiatru, gydančiu neurasteniją ir isteriją hipnozės metodu. 19 šimtmetyje buvo manoma, kad isterijos ir neurastenijos priežastis yra nervų sužalojimas. Bet jau Breuris ir kiti žinojo, kad paralyžių gali sukelti ir kitokios priežastys, kurių dar tada nežinota. Dirbdamas su Charko, Freudas palaikė kontaktą ir su Breuriu, kuris buvo padaręs svarbių atradimų, gydydamas vieną jauną isterikę. Freudas įsitikino, kad hipnozės metu isterikė, kuri šiaip buvusi paralyžiuota, savo ranką puikiai valdė ir ji, turėdama sunkumų ryti, ypač vandenį hipnozės metu godžiai ir lengvai gėrė. Tas eksperimentas ir atkreipė Freudo dėmesį į pasąmonę, kurią jis vėliau ir pasirinks pagrindiniu savo taikiniu. Periodas nuo 1885 iki 1895 metų yra tikras inkubacijos laikotarpis naujoms idėjoms gimti ir jas realizuoti. Ši naujovė ir buvo psichoanalizės metodas.

1896 metais Freudas neteko savo tėvo, su kuriuo jo santykiai buvę labai nuoširdūs. Tėvo mirtis skaudžiai Freudą paveikė — "tamsuma esanti už mūsų sąmonės ribų" — kaip Freudas pats tą įvykį pavadino. Freudas prisipažįsta, jog jis pats turi neurotinę savo asmenybės pusę. Jo neurotiniai ryšiai su tėvu ir motina ir buvo pirmoji medžiaga, iš kurios jis pradėjo kurti Edipo kompleksą. Tame laikotarpyje gimė sapnų interpretacijos idėja, kurią jis išdėstė knygoje "Sapnai ir jų interpretacija" 1899 metais. Tarp 1900—1920 metų Freudas išvystė kūdikystės seksualumo teoriją, vėliau gana svarbią jo psichoanalizėje. Dirbdamas teoretinį darbą, Freudas surinko aplink save gabius mokinius (Adlerį, Jungą, Rankę), kurie vėliau visi nuo Freudo nusisuko. 1909 metais Freudas buvo pakviestas Amerikon, kur jis dėstė Clark universitete. Tada jau buvo įsteigta draugija Freudo teorijai remti. 1920 metais Freudas paskelbė naują doktriną: tai Ego, Super - Ego ir Id. Paskelbęs šią savo teoriją, jis buvo pašalintas iš medikų draugijos, nes eksperimentais jis negalėjo nei vienos savo teorijos įrodyti.

Savo gyvenimo produktyviausiąjį laikotarpį Freudas praleido Vienoje. Jis ten atvyko 4 metų amžiaus. Iš jos savo gyvenime išvykdavo tik laikinai. Bet iš Vienos jis išvyko tik kelis mėnesius prieš savo mirtį į Londoną, kur ir mirė 1939 metais. Jis turėjo veido vėžį. Ši liga jį neišpasakytai kankino, bet Freudas rodė nepaprastą ištvermę ir kantrybę.

Kokia buvo paties Freudo asmenybė? Jis prisipažįsta, jog turįs neuropatologinių paveldėtų palinkimų. Jo keli pusbroliai — dėdės vaikai buvo psichiniai ir net psichopatologiniai nesveiki. Pats Freudas tikina, kad jo šeimos šaka buvo labai mažai tos nelaimės palietama. Jis pats ir jo sesuo turėjo palinkimų į neurasten ją, ką jis pats atrado, analizuodamas save. Kam nors kitam jis neleido savęs psichoanalizuoti, atlikdamas tai pats.

Freudo tėvas, turtingas vilnų pirklys, buvo vedęs du kartus: būdamas 17 metų ir antrą kartą — būdamas 40 metų. Freudas buvo pirmas vaikas iš antrųjų vedybų. Motina sūnų labai mylėjo, elgėsi su juo švelniai, kas tik pagelbėjo jo neurasteniškai prigimčiai labiau išsivystyti. Vienas Freudo brolių jau turėjo sūnų, metais už didį vyresnį, kuris buvo ir Zigmundo žaidimų draugas, nes vaikai abudu augo kartu. Jie buvo tiesiog neperskiriami, nors nuolat kilę tarp savęs ginčus ir nesantaiką, bet ir viens kitą labai mylėjo. Freudas darydamas savęs analizę, prisipažįsta, kad vaikystės laikotarpyje išsivystė jame palinkimas turėti draugą ir priešą tame pačiame asmenyje. Tai akivaizdu ir visame jo gyvenime: jo geriausieji draugai, kaip Adleris, Jungas ir Rankas, tapo ir jo atkakliausieji priešai.

Pagrindinė Freudo asmenybės žymė — tai meilė tikrosios teisybės apie žmogų, arba tai, ką jis vadino teisybe. Kokie įvykiai ir kuriuo būdu turėjo įtakos tai meilei susidaryti? Ieškodamas teisybės, Freudas nekreipė dėmesio į nieką. Jis nutraukė visas iliuzijas, liko be draugų. Jo manymu, civilizacija ir esanti iliuzijų naikintoja. Jau Kopernikas, girdi, paniekė žmogaus centrinę vietą universe, o Darvinas — žmogaus išskirtinę vietą gyvulių pasaulyje. Freudas dar pridėjo: žmogus nėra racionalus sutvėrimas, jis esąs auka irracionaliųjų instinktų, kurie jį mėto kaip kokį vabalą. Freudas su didžiausiu fanatizmu skelbė savo "teisybę". Visą gyvenimą jis liko ištikimas destruktyvizmui, naikinančiam, Freudo manymu, etiką, moralę, religiją. Freudui žmogus yra, kas jis yra, ir negali būti tobulesnis. Čia Freudas neateina, kaip moks lininkas daktaras, kuris gydo skausmą, nei kaip mokytojas, kuris sako, kaip reikia gyventi. Freudo tikslas buvo "teisybė" — parodyti žmogaus prigimties pragariškumą su tokia jėga ir tokia galybe, ko nėra niekas prieš jį drįsęs padaryti: "Flectere si nequeo Superos, Acheronta movebo" (Virgilius).

Įdomu pažvelgti Freudo paties metodo šviesoje, kodėl jis buvo toks fanatikas šiose srityse, kurių reikšmę savo gyvenimo gale jis vis dėlto pripažino (religijos reikalingumą). Kas turėjo įtakos Freudui į jo religijos paneigimą? Freudas atsimena kad, būdamas 12 metų amžiaus, jis mėgdavo su savo tėvu pasikalbėti. Kartą tėvas užsiminęs, kaip krikščionys nekenčia žydų. Jis kartą, užsidėjęs naują kepurę vaikščiojo Vienos gatvėmis šeštadienio ryą. Priėjęs krikščionis numetė jo kepurę ir pasakė: "Eik šalin, žyde, nuo šaligatvio". "Ir ką tu padarei?" — klausė Freudas tėvo. "Nieko. Pakėliau kepurę, ją nuvalau, nuėjau nuo šaligatvio į kitą pusę ir parėjau namo" — buvo tėvo atsakymas. Šis įvykis padarė gilų įspūdį Freudui ir liko jo pasąmonėje. Nuo to laiko Freudas pamėgo vieną istorinį asmenį — Hanibalą. Jis skaitė knygas apie tą istorinį herojų, pats su juo save sutapdindamas savo sąmonėje. Roma Freudui liko toji vieta, kuri verta keršto, o jos sekėjai — katalikai, net aplamai krikščionys nebepakenčiami jo priešai. Visą gyvenimą Freudas neslėpė savo neurotinės tendencijos Romos atžvilgiu. Bet jis jautėsi taipgi traukte traukiamas į Romą. Tačiau kelis kartus galėdamas ten nuvažiuoti, jis vis dėlto nevažiavo. Jis net sapnuodavo Romą, bet jį vis kas nors sulaikydavo nuo kelionės. Freudas tačiau, kaip senovės gerbėjas, ir mėgo Romą, net norėjo ją pamatyti kaip archeini miestą. Kada pagaliau jis kartą nuvyko į Romą, jo pirmas vizitas nebuvo Kolizėjus, bet Šv. Petro bazilika. Roma padarė Freudui nepaprasto įspūdžio. Jis sakėsi, kad tai buvęs didžiausias įvykis visame jo gyvenime. Jo emocinis pagrindas buvęs tas pats, kaip ir Hannibalo: jis jautėsi esąs barbaras, atėjęs į Romą su kerštu širdyje, su kerštu už savo tėvo skriaudas.

Tas įvykis, taikant psichoanalizės metodą, duoda mums suprasti pagrindą jo pažiūros į religiją ir į tiesą iš viso. Todėl reikia labai atsargiai skirti sritis, kur Freudas kalba apie psichologiją ir apie religiją, žinant jo pažiūros priežastis.

Kitas Freudo asmenybės bruožas — jo atvirumas, studijuojant žmogaus prigimtį. Jis atidengė tokius žmogaus prigimties elementus, kurie buvo hipokrizijos uždengti. Kiti mokslininkai neturėjo drąsos eiti ten, kur Freudas nuėjo. Breuris metė histerijos tyrimą. Jis nenorėjo žvelgti į per gilias žmogiškosios prigimties gelmes. Bet Freudas čia nesustojo: jis neišsigando net keisčiausiųjų psichės reiškinių, nors jie būtų buvę ir jo paties psichė. Bet jis ne visuomet matė tai, kas ten iš tikrųjų buvo: jo paties išgyvenimai dažnai temdė jo pažiūros grynumą ir jos teisingumą. Gal jis dar per trumpai gyveno. Jo sekėjai gal pažiūrės į visa tai atidžiau, atidengdami dar visai kitų keistenybių glūdinčių žmogaus sieloje.

Aldona Laitienė (kairėje) modeliuos suaugusių drabužius, o Fausta Bobinaitė — jaunuolių Putnamo seselių rėmėjų madų parodoje.
Nuotr. Vyt. Račkausko

Putnamo seselių rėmėjų madų parodai ruošiasi labai stropiai valdyba su modeliuotojomis. Po vieno tokio susirinkimo matome nuotraukoje pirmininkę Mariją Remienę (vidury) su modeliuotojom muz. Milda Memėnaitė (taipgi savo drabužių kūrėja) ir Aldona Laitiene (dešinėje).
Nuotr. Vyt. Račkausko

Jaunoji dailininkė Rasa Arbaitė su jos parodos rengimo komitetu Detroite: (iš k.) Vanda Vaitienė, Rimgailė Zotovienė, 16-os metų dail. Rasa Arbaitė, Vanda Majauskienė ir Monika Solienė. Apie šią talentingą mergaitę ir jos meno darbus bei jų parodas daug rašyta lietuviškoje ir amerikiečių spaudoje.

Religinė mintis literatūroje

Fides knygų leidimo bendrovė, veikianti prie Notre Dame universiteto, išleido dailiosios literatūros antologiją "Pilgrims" (1971 m., 341 psl. kaina 2 dol. 50 ct.). Antologiją sudarė Jane Syburg. Tai jau ketvirtas tokios antologijų serijos leidinys, skirtas mokslus beeinančiam jaunimui dailiosios literatūors keliu susipažinti su religine mintimi.

Čia randame novelių, romanų ištraukų, poezijos tokių rašytojų, kaip Gustave A. Flaubert, Nathaniel Hawthorne, Honore Balzac, Graham Greene, Mark Twain, Leo Tolstoy, Katherine Anne Porter, G .K Chesterton, Robet L. Stevenson, Robert Frost, Feodor Dostojevski, C. S. Lewis ir daugybės kitų, taigi — iš įvairių laikotarpių ir įvairių tautų.

Parinkti įdomūs, intriguojantieji gabalai, skaitant duodantieji progos žmogui pamąstyti, gėrėtis dailiąja literatūrine forma ir drauge sekti kiekviename kūriny glūdinčią pasaulėžiūrinę, religinę, moralinę mintį. Parinkimas toks, kad nenorima moralizuoti, bet siekiama sudominti. Kūriniuose iškeliamos ne vien teigiamybės, bet veikiama ir neigiamybių kontrastu. Moderniam jaunimui tai nebanalus, intriguojantis priėjimo būdas prie gilesnių gyvenimo klausimų.

Visas tas veikalas skirtas ne vien asmeniškam skaitymui, bet grupinėms diskusijoms. Autorė pasistengusi net ir diskusinę medžiagą paruošti. Tam ta pati Fides leidykla yra išspausdinusi aukščiau minėtos antologijos priedą, paruoštą tos pat Jane Syburg, pavadintą "Pilgrims Discussion Guide. Manual for use with the anthology" (1971 m., 69 psl. 1 dol. 25 ct.). Čia duodamas kiekvieno antologijoje spausdinto literatūrinio gabalo suglaustas aptarimas, išryškinant, kuo jis būdingas, kokios idėjos jame ypatingai įsidėmėtinos. Paskiau pateikiama keletas klausimų su paruoštais atsakymais, kad susidarytų diskusijoms aiškus pagrindas. Tai savotiškas literatūrinių kūrinių idėjinis komentaras, kuris įdomus ne vien diskusijoms, bet ir šiaip skaitytojui. *J. Pr.*

Intymaus gyvenimo klausimais

Antrasis Vatikano suvažiavimas išryškino, kad, sprendžiant pasaulėžiūrines, moralines problemas, šalia tikėjimo šviesos, reikia panaudoti ir naujausius mokslo atradimus. Tai duoda akstino reikale ieškoti ir naujų sprendimų.

Šitokiomis savybėmis pasižymi naujai iš spaudos išėjęs jėzuito Joseph D. Wade, S. J. veikalas "Chastity, Sexuality and personal Hangups". Išleido Alba House, Staten Island, N.Y. 1971 m. 174 psl. Kaina 4.95 dol.

Autorius aukštąjį mokslą išėjęs St. Louis universitete. Kai kurį laiką dirbo Britų Honduro misijose, vėliau buvo St. Louis universiteto studentų patarėjas sielovados reikaluose, taigi turi gilų patyrimą.

Šiame veikale jis svarsto seksualinį vyro ir moters instinktą, moralinius principus viengungio gyvenime, dorovės dėsnių pagrindus, sąžinės vaidmenį, kultūros įtaką į žmogaus moralinių aktų sąvoką, bendravimą tarp įvairių lyčių asmenų, pasauliečių celibatą, Kristaus pavyzdį, praradimą pašaukimo į celibatinį gyvenimą, moralines problemas Dievo meilės šviesoje.

Autorius pasižymi aiškumu, praktiškumu, pagarba tradicinėms pažiūroms, bet drauge ir ryžtingumu įvesti pažangos reikalaujamus naujumus, psichologiniu žmogaus supratimu ir atjautimu. Autorius sugeba blaiviai pravesti žmogaus psichinių nusiteikimų analizę ir įvairiems atvejams pritaikyti moralines normas, nepasiduodamas skrupulams, bet ir neprasilenkdamas sveikiems dorovės reikalavimams, suprasdamas jaunimo sielos būklę ir įžvelgdamas asmenybės brandą su bėgančiais metais. Skaitant tenka gėrėtis, kaip autorius sugeba išlaviruoti tarp pagarbos įstatymui ir tarp supratimo ir atjautimo atskiro žmogaus.

Turėdamas gilų psichologinį žmogaus įžvalgumą, autorius visiškai nemano, kad celibatinis gyvenimas būtų kliūtis į jį turinčiam pašaukimą žmogui. Priešingai, autorius pažymi, kad toks žmogus, savo įžadų rėmuose, yra laisvas mylėti visus; jis gali būti nuoširdus draugas kiekvienos šeimos, džiaugsmas visų vaikų ir priminimas paties Kristaus, kuris vedė skaistų gyvenimą. *J. Pr.*

Vienuolė tvarko moteris prie bazilikos

Visame pasauly moterų sijonai kyla aukštyn, o kaklų iškirpimai krenta žemyn, ir moterys pradeda visai pamesti padorumo dėsnių supratimą ar bent drovumo nujautimą. Įgimtasis moteriškumas, net Goethes apdainuotas "Alles Weibliche" ir kitų poetų ant pedestalo statomas, pradeda visai išnykti, kaip rūkas.

Troškinančioje Romoje, moterims vos vos besidangstant moderniais trumpučiais drabužiais, Vatikano administracija turėjo pastatyti vienuolę prie šv. Petro bazilikos durų, kad toji sulaikytų moteris su netinkamais, perdaug moderniškais drabužiais.

Tai pirmą kartą moteris pastatyta tokioms pareigoms.

Vatikanas teigia, kad kai kurie vyrai tose pareigose nebuvo pakankamai griežti.

O seselė Fiorella ėjo tas pareigas iki formalaus nualpimo. Tada jos pareigas perėmė jai padėjusi noviciatė.

Spauda skelbė, kad seselė Fiorella turėjo neįleisti kas antrą turistę į baziliką.

Kai kurios lengvai "nepasidavė". Turistė iš New Yorko su keturiais coliais virš kelių sporto kelnaitėmis ginčijosi:

"Ar jie iš proto išėjo? Namie aš einu išpažinties taip apsirengusi."

Vyrai su trumpom kelnėm ir be marškinių irgi nebuvo įleisti.